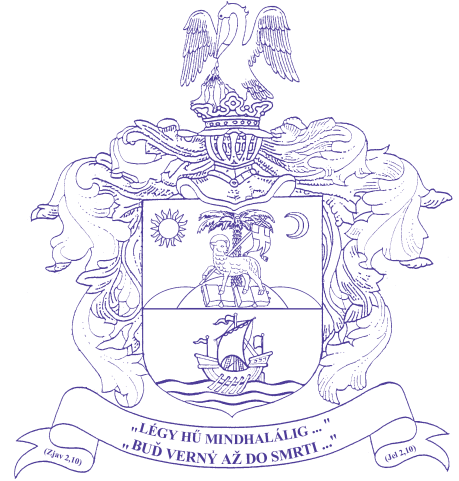

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXVIII. évfolyam

5. szám

Komárom, 2007. május

Ára 10 korona

LELKE ÁLTAL VELÜNK VAN A VILÁG VÉGEZETÉIG

A minap egy nagyon jó igéresz (*ApCsel 2,42–47*) kínálkozott arra, hogy ezen a zsinati ülésen az istentisztelet alkalmával elhangozzon. Nemcsak azért, mert bennem is világosságot teremt sok kérdésben, hanem azért is, mert látva és ismerve egyházunk nyomorúságait, küszködéseit és keserveit, vágy ébred az emberben: de jó lenne átélni azt, amit a Krisztus mennyemetele után az alakuló közösségek átéltek!

Bárcsak ma is vágyakoznának az emberek a gyülekezet közösségébe és semmiképpen sem akarnák kihagyni az alkalmakat, a mindennapokban pedig „világítanának”! Az is jó lenne, ha nem tekintenék sokan szolgáltatások házának a templomot, ha gyülekezeteinkben, egyházunkban egyformán részesülnénk mindenből, miként az akkori közösségek. Jó lenne, bizony nagyon jó, ha meglenne az öröm és a tiszta szív ajándéka!

De ha végigtekintünk egyházunkon, meg kell állapítanunk, hogy az egyre sokasodó problémák egyháza lettünk, amelyeket a problémák zsinatán próbálunk megoldani. Tesszük ezt törvényt törvényre halmozva, hogy megfékezzük az egyénieskedést, hogy visszaszorítsuk az öntörvényű szeretetlenséget, a másik testvérnek kárt okozó „hívőként” elkövetett, sokszor megbotránkozató magatartást. Azon vagyunk, hogy helyes irányba tereljük a szolgálat értelmezését és a közösségben való gondolkodást, mert azt látjuk, hogy közösségek hullanak szét a szemünk láttára, családok mennek tönkre, és emiatt sérülnek a szívek. És még mennyi minden gond és probléma vár megoldásra!

Keressük, hogy hol van a bajok gyökere. Mi az ok? Van, aki a világot teszi felelőssé. De hiszen amikor az első tanítványok éltek, sokkal nehezebb volt! A világ sokkal támadóbb volt, s ezért ők akkor sok esetben az életükkel játszottak! Ma – legalábbis a mi vidékünkön – ez nem fenyeget.

Hogy közömbösebbek az emberek és sok minden elvonja a figyelmüket? Testvéreim, rá kell döbennünk, hogy itt tulajdonképpen nem is a világról, hanem rólunk van szó. Mi a helyzet velünk? A Biblia azt írja, hogy „foglalatosok valának az apostolok tudományában és a közösségben, a kenyérnek megtörésében és a könyörgésekben” (*ApCsel 2,42*). Ez azt jelenti, hogy a Krisztusra vonatkozó dolgokról beszélgettek, biznyságot tettek, épültek, közösségük volt Krisztussal és egymással, együtt étkeztek, valamint dolgaikat egytől egyig az Úr elé vitték könyörgésben. S a megdicsőült Úr munkálkodott közöttük, mert

sok csoda és jel kísérte életüket. Ez sokakban félelmet keltett, de még többen voltak, akik vágyakoztak közéjük. Így szaporodott a gyülekezet.

Anyagi dolgaikat sem a világ szerint rendezték, hanem a Szentlélek vezetésével. Amijük volt, beadták a közösbe. Számunkra ez az életmód szinte elképzelhetetlen. És ami még nagyon fontos, hogy nem tagadtak le semmit abból, amijük volt. *Az apostolok cselekedetei 5.* részéből mindannyiunk előtt ismert Anániás és Szafira esete, akik eladták mindenüket, teljesen önként vállalva így a közösséget a többiekkel, majd a kapott pénzt átadásakor letagadtak belőle. A vége az lett, hogy mindkettőjüket holtan vitték ki a tanítványok, mert meg akarták csalni a Szentlelket. Ennek alapján, csoda-e az, ha azt tapasztaljuk, hogy nincs áldás a munkánkon? Hisz megkérdézhethetnénk egymástól: tényleg annyira van felértékelve a templom vagy más épületei a gyülekezetnek, amennyit érnek? Csakugyan annyi volt a perselypénz, amit egyik vagy másik pénzalapunkba gyűjtünk, amennyi megérkezett a közösbe?

Nézzünk végre szembe önmagunkkal, és adjunk hálát Istennek, hogy még mindig csodogál tőle az áldás; hogy még élünk és van lehetőségünk javítani sokszor önző, mindent magunknak akaró, és sokszor pontosan emiatt örömtől semmiben nem találó életünkön. Mert sajnos itt tartunk! Pál apostol a *Római levél 1.* részében világosan beszél arról, hogy az Istentől való elfordulás következménye a bálványimádás, majd ennek egyenes folytatása az erkölcsi romlás. S amikor egy nép erkölcsében megromlik, azután csak a pusztulás jöhet.

De egy reménységünk van. Az Ószövetségben az ember önzése legyőzte az Isten kijelentését és a vele való közösség megromlott, de az Újszövetségben a Szentlélek legyőzi az emberi szív önzését, és újra megindul az ember Isten felé. Ez a mi egyedüli reménységünk, mert hűsvét felől jövet biznnyal mondhatjuk: Jézus Krisztus él és uralkodik, Lelke által velünk van a világ végezetéig. Engedjünk neki, s akkor mi is átélhetjük a közösség csodáját vele és egymással. S egyben vele és általa, reá figyelve oldhatjuk meg a mi keserves, sokszor nemkívánatos problémáinkat is. Ehhez adjon most is nekünk Isten bölcsességet és kegyelmet! **Ámen.**

Fazekas László

(Elhangzott 2007. április 20-án a Hanván megtartott zsinati ülés magyar nyelvű nyitó áhítataként.)

Az igehirdető

Horváth István

ANYANYELVEM BEN ŐRIZLEK TÉGED

*Anyám, a hangod nem hallom többet.
 Anyanyelvemben őrizlek téged.
 Szavaid szívem mélyén dübörögnek.
 Úgy zengik vissza a mindenséget,
 ahogy azt tőled szóval tanultam.
 Kis nép nyelvén, de Anyám, tiéden.
 Anyám vagy, s én is fiad, ki voltam.
 Ez nem szégyenem se büszkeségem.
 Anyám vagy! Most már csak a szavakban!
 S hogy többé hangod, jaj, nem hallhatom,
 drágább a szavad, mélyebben dobban.
 Nincs a földön oly kincs, se hatalom,
 mely megfolythatna fiad ajkán.
 Dédunokád is őrzi „Vénanyót”.
 Nem kell előtted pírulnunk, Anyám,
 Megőrizzük, mit ajkad ránk hagyott.*

Megjegyzések az ApCsel-hez

Ezekben a napokban a Bibliaolvasó vezérfonal szerinti újszövetségi rész *Az apostolok cselekedetei*. Ennek a könyvnek a jobb megértése érdekében néhány megjegyzéssel szeretnék szolgálni. Általánosan feltételeztem, hogy Lukács írta, akinek nevét az evangéliuma is viseli, amelyről az *ApCsel* bevezetőjében így ír: „Az első könyvet arról írtam, Teofilusom, amit Jézus tett és tanított kezdettől egészen addig a napig, amelyen felvitetett, miután a Szentlélek által megbízást adott az apostoloknak, akiket kiválasztott. Szenvedése után sok bizonyítékkal meg is mutatta ezeknek, hogy ő él, amikor negyven napon át megjelent előttük, és beszélt az Isten országa dolgairól” (*ApCsel* 1,1–3).

Ez a második könyv tkp. folytatás, és arról beszél, hogy mit tett a feltámadott és megdicsőült Krisztus a Szentlélek kitöltése után. Jézus műve mennybemenetele után nem ért véget, hanem folytatódott az apostolok cselekedeteiben, sőt folytatódik az egyházban. Lukács mint az első keresztyén történész arról akar bizonyosságot tenni, hogy mit tett Jézus az apostolok által. Nyilvánvaló, hogy az apostolok cselekedetei nem az ő erejük vagy kegyességük teljesítménye, hanem általuk a feltámadott és megdicsőült Krisztus cselekszik. Amikor például a jeruzsálemi templomkapuban meggyógyul a béna, ami az embereket sokkolja, Péter így szól: „Mit néztek úgy ránk, mintha

saját erőnkkel vagy kegyességünkkel értük volna el, hogy ő járjon?” (*ApCsel* 3,12), majd bizonyosságot tesz a feltámadott Jézus hatalmáról (16. v.; vö. 14,12–18). Bár a könyvet a „cselekedetek” könyvének nevezik, nagyobbik részét mégis az apostolok beszédei/prédikációi teszik ki. Így teljesítik küldetésüket, amivel Jézus megbízta őket: előbb Jeruzsálemben, majd a föld végső határáig (1,8) kell hirdetniük az evangéliumot.

A könyv első részében főleg Péter jeruzsálemi beszédei vannak. De itt van az egyház első vértanúja, István hosszú beszéde is (7. fejezet), aki a hét diakónushoz tartozott, akiket az egyház az apostolok tanácsára azért választott, hogy ők teljes erővel az Ige hirdetésének szentelhessék magukat (6,2–4). A második részben Saul megtérése után (9. fejezet) főként Pál három missziói útjáról ír. A pogányok apostola (amint magát nevezi) missziói tevékenysége sok akadályba és ellenállásba ütközött, főleg a zsidóknál. A szigorú zsidók azt, hogy az üdvösséghez elegendő Jézus Krisztus tökéletes áldozata, amit nem kell körülméltéssel vagy más vallási cselekményekkel kiegészíteni, a Törvény semmibe vételének tartották. Állították, hogy a pogányoknak körül kell metélkedniük és alá kell magukat vetniük a zsidó előírásoknak. Pál ezt a kényszerrel tagadta, mert Krisztus tökéletes áldozata elégséges volta iránti bizal-

Az ÚR színe előtt

Mennyei Atyám, vonj minket Fiadhoz. Ne szűnj meg vonzani és szólítani minket. Te vallásunk Főpapja vagy, jelenj meg nekünk, hívj el minket, hogy Teveled menjünk. Hívd elő belőlünk a hitvallást, tisztítsd meg, és adj neki erőt. Emlékezz egyházadra, a Te gyenge, megosztott egyházadra. Szomorúsággal kell az állapotára tekintenünk, de a Te ígéreteidet is számon tartjuk. Uram, teljesítsd őket. Ébreszd egyházadat saját gyengesége és a Te erőd tudatára. És végül, ha eljössz Atyád dicsőségében, ismerj meg minket minden hitvallóddal, és adj nekünk részesedést boldogságból és dicsőségedből. **Ámen.**

Waldemar Rudin

matlanságot látott benne. Ezek a viták veszélyeztették az egyház egységét, hiszen lényeges kérdésekről, az üdvösségről volt szó. Ezt a kérdést az ún. első keresztyén zsinaton (15. fejezet) megoldották, arra jutottak, hogy a pogánykeresztyénekre nem kell a Törvény előírásainak jármát rávetni, mert „*abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők*” (15,11). Bár elméletileg és teológiailag a probléma megoldódott, a gyakorlatban sokáig fennmaradt a feszültség. Pál apostol élete többször volt veszélyben, börtönbe kerül, de beszédei ott is komoly, személyes bizonyágtételek az élő Krisztus megmentő hatalmáról (22–26. fejezet). Amikor azt érzi, hogy az élete veszélyben van, római polgárként a római legfelső bíróságra, a császárra apellál. Az utolsó fejezetek a gyötrelmes római hajóútjáról tanúskodnak, melynek során a legénység előtt Krisztus nagy tanújaként nyilvánul meg.

Az apostolok cselekedetei mintha befejezés nélkül érne véget. A mai (lehet, hogy az akkori olvasó is) szeretne hallani Pál apostol további sorsáról, de ez a könyv nem az emberi sorsokról akar szólni, hanem Jézus Krisztus művéről, amely a sok akadály és emberi gyengeség ellenére is folytatódik. A „hiányzó” befejezés mintha közvetve arra hívná az újabb és újabb nemzedékeket, hogy Jézus tanúiként folytassák az ő munkáját. Legyünk ma mi is eszközök a kezében, és végezzük a ránk bízott küldetését!

Ján Janovčík

EGYFAJTA ELRENDELÉS AZ ÉLETEM

Születésnap beszélgetés Erdélyi Gézával

Egyházunk püspöke április 2-án töltötte be 70. életévét. Az ünnepi hálaadó istentiszteletre április 14-én került sor a rimaszombati református templomban szolgatársak és közéleti szereplők részvételével. A Pátria rádió Világosság című református műsorában április 15-én hangzott el Iski Ibolya beszélgetése a jubiléummal, melynek írott változata alább olvasható.

– Ebben a korban, amikor egyre többet hallunk az életük teljében lévő korai és gyors haláláról, elégedett lehet az az ember, aki éveit számának összegzésekor hálaadó szívvel mondhatja el, sikerült maga mögé utasítania hetven évet. Az Ön esetében nem is akármilyen hetven évről van szó, hiszen elmondható, hogy igazán tartalmas és gazdag életet mondhat magáénak. Hogyan tekint vissza ezekre az évekre, illetve a kezdetekre?

– A kérdés megválaszolásához nagyon messzire, egészen a gyermekkorig kell visszamennem. A neveltetésben fontos szerepet játszott a Biblia, annak napenkénti olvasása. Az Ige közelségében és imádságos környezetben nőttem fel, hiszen édesapám Abarán volt lelkipásztor. Az ő munkáját látva teljesen világossá vált számomra, hogy mi a feladata egy gyülekezet lelkészének. Persze akkoriban mások voltak a körülmények, mint manapság. Hatvan esztendővel ezelőtt egy falusi lelkész esténként otthon tartózkodott a családjával. Mindenkivel törődött, a lelki gondoskodáson kívül orvosolnia kellett még a sebesüléseket is. Édesapám hivatásának köszönhetően a falu minden családjának az élete gyakorlatilag nyitott könyv volt előttünk, hasonlóan ahhoz, amint a lelkész élete is nyitott azok előtt, akik figyelnek rá. Mindezekkel teljesen tisztában voltam, és nagyon tetszett nekem ez a pálya.

– Ez a családi indíttatás adta Ön számára az impulzust, hogy lelkipásztor legyen, vagy mondhatjuk azt, hogy isteni elhívásra válaszolt azzal, hogy a teológiai pályát választotta?

– Úgy gondolom, nem véletlenül születik az ember egy bizonyos helyre. Gyakran voltam fültanúja komoly beszélgetéseknek, amikor nehéz, de nagyszerű feladatokról esett szó. Aztán később bennem is felmerült a kérdés, mi végre van itt az ember? Nekem nagyon tetszett édesapám hivatása, de belső hang és hívás nélkül nyilván másként alakult volna az életem. A komáromi gimnáziumi éveim alatt is folyamatosan élt bennem a vágy, hogy teológiára jelentkez-

zem. Igaz, először egy kicsit más elképzeléseim voltak, mert az olvasmányaim hatására külmiszióban szerettem volna szolgálni. Ehhez azonban akkoriban szükségeltetett az orvosi tudományok ismerete is, ezért én mindkettőt el is akartam végezni. Sajnos, a sorrendet rosszul választottam meg. Nem hallgattam a szüleimre, akik figyelmeztettek, hogy előbb végezzem el az orvost, s csak aztán jelentkezsem a teológiára, mert előfordulhat, hogy később már sehova sem nyerek felvételt. Talán ez volt az én emberi tévedésem, amikor nem hallgattam rájuk, mert igazuk lett a szüleimnek. A teológia elvégzése után már sehova sem vettek fel, a külmiszióból így nem lett semmi. De később rádöbbsentem, hogy egy lelkipásztornak idehaza is van épp elég sok misziói feladata, nem kell ezért külföldre mennie. Tudomásul vettem tehát, hogy a misziói jellegű munkát hazai igehirdetőként kell végezni.

– Úgy tudom, teológiai tanulmányait Prágában végezte. Milyen hatások érték az egyetemen, és foglalkozott-e még valami mással is a tanulmányai során?

– Jelentkezhettem volna Pozsonyba is az evangélikus teológiára, ott viszont feltételül szabták, hogy szlovák nemzetiségűvé kell válnia annak, aki Szlovákiában szeretne tanulni. Én ezt nem tudtam elfogadni, ezért Prágába jelentkeztem. A cseh testvérek teológiája egyébként is közelebb áll a reformátusokéhoz, mint az evangélikusoké. Véleményem szerint, ha valaki lelkész szeretne lenni és a teológiai tanulmányai során kibírja az első két évet, az biztos, hogy el is végzi azt és megszerzi a diplomát. Az igazsághoz tartozik az is, hogy néha azért a mi hitünket is megrázta egy-egy túlságosan erős teológiai kritika, és a különféle szellemi irányzatok és áramlatok hatottak ránk is, de az tény, hogy reggel és este is naponta volt közös áhítatunk, a Bibliával és az egyházzal foglalkoztunk, mindvégig az egyház talaján álltunk. S hogy a másik kérdésre is feleljek: teológiai tanulmányaimon kívül behatóan tanulmányoztam az építészetet is.

– Hogyan gondol vissza az első szolgálati helyére?

– Varga Imre püspök jóvoltából a rimaszombati püspöki hivatalba kerültem. Nem örültem az irathalmazoknak, nem is éreztem ott magam jól. Viszont így utólag visszatekintve azt látom, a legmaga-

sabb egyházi hivatalból kitűnő volt a rá látás egyházunk gyülekezeteinek életére. Nemcsak ezt tartottam jónak, de azt is, hogy egy olyan egyházi diplomata mellett szolgálhattam, mint amilyen Varga Imre püspök volt. Azonkívül nagyon sokat szolgáltam, hiszen kevés lelkész volt akkoriban Rimaszombat környékén. Rendszeresen beszolgáltam a losonci és a füleki gyülekezeteket. A Rimaszombatban székelő püspöknek tíz hónapon keresztül nem volt káplánja, így ezt a feladatot is nekem kellett ellátnom. Ez a kettős feladat nagyon nagy leterhelést jelentett számomra, hiszen naponta 10–12 órát dolgoztam. Eleinte tiltakoztam és szüneteltettem a sok munka miatt, viszont javamra vált: megedződtem általa. Akkor még nem láttam ennek értelmét, hogy miért is kellett ilyen komoly „edzésben” részesülnöm, csak amikor megválasztottak püspöknek, értettem meg, és visszatekintve végül mindennek, ami korábban történt velem, megláttam az értelmét. Egyfajta elrendelést érzek ebben.

– Gondolta-e azt akkoriban, hogy talán egyszer Ön lesz a református egyház püspöke?

– Ilyen vágyaim soha nem voltak. Én igehirdető szerettem volna lenni a szó legszorosabb értelmében. De ha valaki utólag fel akarna róni, kifogásolni szeretne valamit, egy valamivel kapcsolatban joggal teheti, mert arra bizony gondoltam, hogy szeretnék nagy, népes gyülekezetben dolgozni. Vágyakoztam ezután, és ezt is megadta az Úr Isten. A miszióba is belecsöppentem. Rimaszombatból elkerültve három és fél éves átmenet következett Szalócon, Gombaszögön és Vígteleken. Aztán a rozsnyói gyülekezet hívott meg lelkipásztornak. Sok-sok családot kellett miszionálni, lelkigondozni. Nem volt egyszerű feladat. Ma is hálát adok az Úrnak, hogy nem riadtam vissza ettől, hanem erőt kaptam a szolgálathoz. Még a legnagyobb tiltások ellenére is 167 új felnőtt tagot sikerült bevonnai a gyülekezet életébe, amit én nagyon komoly eredménynek tartok. Isten mindig úgy igazította az életemet, hogy azzá lettem, amiről már fiatalabb koromban is álmodoztam: igehirdető lettem. Igaz, nem a csendes-óceáni szigeteken, hanem a közép-európai holt tenger kellős közepén – Makkai Sándor szavaival élve.

(Befejezés a következő számban.)

„...mint ahogyan az anya dajkálja gyermekeit” (1Thessz 2,7b).

Az anyák napja ünnepének gyökerei a 20. század elejére nyúlnak vissza, amikor egy Anna Jarvis nevű amerikai hölgy édesanyja halála után, 1905. május 8-án megkérte lelkészét, hogy prédikációjában szóljon az anyák társadalmában betöltött szerepéről. Leveleket küldött lelkészeknek, politikusoknak, befolyásos embereknek, hogy az anyák jelentős szerepére figyelmeztesse őket és elérje azt, hogy az édesanyák ne csak haláluk után részesüljenek tiszteletben. Ettől az időtől kezdődően ünnepeljük májusban az édesanyákat, Európába az első világháború utáni években került át az ünnep.

De már Kr. e. 250-ben a római és görög istennőknek az ünnepén is tartottak megemlékezéseket. Éppen ezekre az orgiákra, bizonyos istenségre papnőinek erkölcsstelen vallásos ritusaira való utalással ír a Krisztus utáni években Pál apostol olyan szigorúan a nőkről, asszonyokról, a vallásos életben betölthető szerepükről. Nagyon fontosnak tartja, hogy ne legyenek összekeverve a keresztyén anyák és nők a pogány kultuszok erkölcsstelen papnőivel, ezért szigorú erkölcsös életet és minimális hozzászólási, valamint liturgikus szerepet engedélyez nekik. Éppen ezért, mert Pál így kissé elfogultan, a saját kora elvárásainak megfelelően ír leveleiben, meglepő lehet, hogy tőle származik az Ige: „Mint Krisztus apostolai élhattünk volna tekintélyünkkel, mégis olyan szelíden léptünk fel közöttetek, mint ahogyan az anya dajkálja gyermekeit” (1Thessz 2,7).

Az anyák szívén átfolyik a történelem. Ők jelentik a folytonosságot, a létük, a születés csodája, mind-mind az elmúlást cáfolja. Az anyákban az örökkévalóságba vetett hit él. Ha nem hinnék, hogy az élet ajándék, hogy nemcsak a földi élet létezik, hanem az élet a Teremtőjéhez tér vissza, nem adnának életet gyermekeknek. Hiszen ők csak a legjobbat akarják nyújtani nekik, csak a legjobbat kívánják számukra.

Mi jellemző még az anyákra? Az anya szívében olyan szeretet van, amely nem lesz és nem múlik. Van. Anyasága kezdetén nem kevesebb ez a szeretet, mint ötven, hatvan év múlva. Az anyai szeretet állandó, nem fejlődik, nem csökken és fokozhatatlan. A szeretetet Istentől kapja, aki gyermekeihez ilyen hűséges szeretettel fordul. Az anya kilenc hónapon át várja gyermekét, hordozza; ekkor még nem formálhatja kívánsága szerint. Szülés után ismét a várakozás állapotába kerül. Ismét nem avatkozhat a gyermek életébe kívánsága szerint. Vallási értelemben

Az anyák szívén átfolyik a történelem

Az anyai szeretet fokozhatatlan

gyermeke a Teremtő gyermeke, ő csak áhítatos tisztelettel közreműködik nevelésében. Föltétlen hittel kell egyszerre ölelni s újra s újra Istennek átadni, megszülni a gyermeket.

Egy spanyol közmondás szerint: A kéz, amely ringatja a bölcsőt, mozgatja a világot. Az anya az, aki Isten kezébe helyez, és Istenre mutat; aki az anyanyelvet tanítja.

„De szívélyesek valánk ti közöttetek, amiként a dajka dajkálhatja az ő gyermekeit” (1Thessz 2,7). Valami megváltozott az Igében? Igen, Károli Gáspár fordítása szerint nem az anya ringatja gyermekeit, hanem a dajka. Csak így, önkényesen változtathatunk a szövegen, és úgy fordíthatjuk, ahogy nekünk jobban passzol? Semmiképp! A két fordítás mindképpen helyénvaló. Az utóbbi szó szerinti fordítás; az előző, az értelem szerinti fordítás az új fordítású Bibliából származik. Amikor Pál apostol a levelét írja, akkor a kisgyermek nevelését a dajka végezte. És ez egészen a 20. század elejéig így volt. Ezért fordítják a régebbi fordítók mind-mind azt, hogy a dajka saját gyermekeként ringatja a rábízott csöppségeket. Mára azonban a dajka fogalma egészen eltűnt, ezért, hogy érthető legyen Pál apostol gondolata, az új fordítású Biblia már anyának fordítja a páli hasonlatot.

De nem csak a vér szerinti anyákról kell szólnunk, hanem a „lélekben anyákról” is. Sok olyan nő él a világon, akiben ott a vágy, hogy anyává válhasson, de valamilyen rendellenesség folytán nem tud gyermeknek életet adni. Ezeknek a nőknek le kell arról mondaniuk, hogy anyák lehessenek? Fizikailag igen, de átvitt értelemben a nő soha nem mondhat le arról, hogy anya legyen. Aki nőnek születik, anyának születik.

Az egész teremtettség vágyakozva kiált Isten fiai után, ezek között a lelki anyák után is. „Mert anyának lenni, anyailag érezni annyit jelent, mint a tehetetlenek mellé állni, minden gyengéhez, kicsinyhez a földön szeretettel és segítőkészen odahajolni... A világnak szüksége van anyai nőre, mert oly szegény és tehetetlen gyermek” – írja Gertrud von Le Fort.

„Mint Krisztus apostolai élhattünk volna tekintélyünkkel, mégis olyan szelíden léptünk fel közöttetek, mint ahogyan az anya dajkálja gyermekeit” (1Thessz 2,7). Pál apostol saját magát a gyerme-

keit dajkáló anyához, dajkához hasonlítja. Hogy hasonlíthatja magát Krisztus tekinélyes apostola egy nőhöz? Ez nem csak az akkori patriarchális társadalom polgárainak fülében csengett furcsán és rebellisen, de el kell ismernünk, még a mi „felvilágosodott, emancipált” társadalmunkban is. Kérdőn és lehet, hogy elítélően néznénk arra a férfira, aki magáról nőies képekben beszélne; arra gondolnánk, hogy valami nincs rendben nála. Az antik vándorfilozófusok sem használták magukra nézve női metaforát. (Pár olyan esetről tudunk, amikor tanárok mondták ezt megszegyenítésként a tanítványaikról.) Pál apostol azonban nem szégyelli. Az anyaságban és lelki nőiségben rejlő odaadás, szeretet, odafordulás ugyanúgy lehet a férfi sajátja is. Az Atya Isten ezzel a körülölelő, anyás gondoskodással fordult a pusztában vándorló népéhez: „Pusztta földön talált reá, kietlen, vad sivatagban. Körülvette, gondja volt rá, óvta, mint a szeme fényét, mint mikor a sas kirebbenti fészket, és fiókái fölött repdes, kiterjesztett szárnyára veszi, evező-tollán hordozza őket” (5Móz 32,10–11).

„Az Atyát és Fiút / És a Szentlelket áldom: / A menny Urát, kiben / Szent egybe forrt a három” (167,3) – azért az anyai meleg gondoskodó szeretetért, amit az édesapáktól, férfiaktól is kaphatunk.

Az anyák napja a fenti Ige fényében sokkal mélyebb értelmet kap. Elsősorban természetesen az édesanyáknak mondunk köszönetet, értük adunk Istennek hálát. De a kör kibővül. Talán többünknek is volt olyan „lelki anyja”, aki anyai szeretettel vett minket körül, aki odaadással szeretett meg velünk anyanyelvünket, aki nem változó szeretettel vezetett minket az örök élet forrásához, a szerető Atya Istenhez. Őnekik is szeretnénk köszönetet mondani, és értük Istent dicsőíteni. De nem utolsósorban szeretnénk Istennek hálát adni azokért az édesapákért, férfiakért, akik túl mertek lépni félelmükön, és ki merték mutatni odaadó szeretetüket, atyai gondoskodásukat. Az anyák napján hívunk mindenkit: „Jöjj mondjunk hálaszót, / Hű szájjal és hű szívvel, / Mert rajtunk itt az Úr / Nagy csoda dolgot mivel (167,1)” – vagyis mellénk ilyen szeretettel vezető anyákat, lélekben anyákat, apákat, férfiakat ad, akik a Szentháromság Isten atyai szeretetét testesítik meg.

Ravasz Hajnalka

A II. világháború és a holokauszt szörnyűsége kellett, hogy rádöbbenjünk, mennyire fontos a dialógus – nemzetiségek és vallások között egyaránt. Ezt az igényt felismerve sorozatban jelennek meg a prágai Kalich kiadó párbeszédre buzdító könyvei.

Ennek egyik darabja **Helen P. Fry** könyve, aki Chajim rabbi egyik példabeszédét hívja segítségül annak megfogalmazásához, mit jelent számára a zsidó-keresztény párbeszéd. A történetben egy már néhány napja bolyongó férfira rátalál egy ember, aki őszintén bevallja, bizony ő sem tudja, merre kell menni, ő is a célhoz vezető utat keresi. Csak azt tudja tanácsolni, hogy abba az irányba ne menjen, amerről ő jön, mert az nem vezet sehova. Így összefogva, egymást támogatva indulnak tovább útkeresésükben. A zsidó-keresztény párbeszédben is ezt próbáljuk: nem ismerjük a pontos irányt, de együtt keressük az utat Istenhez.

Szemvillanások

Afféle egypercesek, de nem örkényi tartalmú, hanem teológiai vonatkozású „szösszenetek” olvashatók ebben a gyűjteményben, melyek a múlt század egyik legnagyobb teológusának tollából származnak.

Szerzőjük **Karl Barth**, akit mondjuk Verne Gyulához hasonlóan gyakran Barth Károlyként említünk. Hatalmas életművéből kiragodott jegyzetek, gondolatok, gondolattöredékek rendeződtek **Eduard Busch** göttingeni dogmatikaprofesszor keze alatt 2001-ben egy újabb köteté, melynek magyar fordítását vehettük nemrég kézbe. Címét az a pillanat adja, amikor „ember és ember között sor kerül egy »szemvillanásra«, vagyis arra, hogy egymás szemébe tekintsenek, egymást kölcsönösen felfedezzék” – amint a kötet válogatójának utószavában olvashatjuk.

A rövid „elgondolkodtató szövegek” szépen feltárják Barth eszmevilágát. Az egyházi élethez, a hithez kötődő fogalmak és szókapcsolatok körbejárása során mélyenszántó gondolatok állítanak meg a tovább olvasásban, készítenek töprengésre – legyen szó egészségről vagy betegségről, fiatal-ságról vagy öregségről, humorról vagy elégedettségéről, küldetésről vagy közösségről, sorsról vagy szótlanságról.

Abban a korban, amikor az ember egyre inkább Isten akar lenni, amikor

A zsidó-keresztény párbeszéd olvasókönyve

Helen P. Fry az útkeresésünkhöz segítségül egy antológiát nyújt át ortodox, liberális, reform zsidók és keresztény írók munkáiból. Egy rövid történelmi áttekintés után rögtön kényes és nehéz témák következnek. Az antiszemitizmus gyökereitől a mai antiszemitizmus elleni harcig a párbeszéd széles skálája jelenik meg. A holokauszt máig hatalmas kérdése nemcsak a zsidó, hanem az általános történelemnek is. Hogy engedhette meg Isten ezt a szörnyűséget? – kérdezi a mai zsidóság, de sok keresztény is. Izrael, az ígéret földje, sok viszály és politikai játék színhelye ma is. Hogyan vélekednek Izraelről a cionista zsidók, Izrael államának alapítói, az ortodox zsidók, akik számára a Messiás eljövételének helye Izrael és a keresztények, akik az új Jeruzsálemet várják? A zsidó Jézus zsidóságáról és a keresztények Krisztusa köré csopor-

tosulókról szóló fejezetet a Szentírás közös olvasására való ösztönzés követi. A nők eltérő megítéléséről szóló gondolatok után gyakorlati problémák elemzése következik, majd a könyv a jövőre szóló feladatok felvázolásával zárul.

A cseh fordításban két szövegidezéssel találunk többet, mint az eredeti angol kötetben. Mivel Fry ironó az antológiát még a kilencvenes évek elején állította össze, így a 2000 őszi kiadott zsidó kiáltványt, a *Dabru emet*et (amely mérföldkővet jelent a zsidó-keresztény kapcsolatban) még nem tartalmazhatta. Ennek jelentőségét **Petr Sláma** öszövétséges kutató értékeli. A másik szöveg pedig a cseh testvéregyház zsinatának 2002-ben a zsidók és a keresztények viszonyáról kiadott közleménye.

Mikor jön el az alkalmas idő, hogy mi is belépünk a zsidó-keresztény párbeszédbe? – teszi fel záró kérdését a szerző: „Központi tanúsággal bírnak az első században élt híres Hillél rabbi szavai: *Mikor, ha nem most?*”

Ravasz Hajnalka
(Kalich, Výchrad 2003)

„a káosz betör a teremtett világba”, amikor a mammon úgy megtéveszti az embert (mivel Isten nélkül akarja birtokolni), hogy „*azt hiszi, hogy a birtokában van, miközben valójában ő van a pénz markában*”, amikor eluralnak minket a műszaki csodák, pedig „*az újkori technika problémája az ember maga*”, amikor a szó egyre kevesebbet ér, pedig „*nem is a szavak üresek, hanem az emberek, amikor üres szava-*

kat mondanak és hallanak”, nagyon hasznos effajta kiérlelt meglátásokkal foglalkoztatni és gazdagítani önmagunkat.

A. Kis Béla
(Kálvin Kiadó, Budapest 2006)

Feladvány

Melyik országban tevékenykedett Karl Barth?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **június 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapon vagy emailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A márciusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint Santiago de Compostella Spanyolországban van.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – könyvjutalomban, mégpedig **Nagy Istvánné** (Csicsó), **Varga Klára** (Komárom) és **Veress Vilmos** (Nyírágó).

Mindhárman Kálvin *Mindenkor örüljete!* című, a Filippi-levélhez írott magyarázatát kapják. Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

A húsvét és pünkösd közötti vasárnapok az egyházi évben latin nevet kapnak egy-egy ígerész alapján. A húsvét utáni első vasárnap latin neve: **Quasimodo genití** infantes... „*Mint most született csecsemők, a tiszta, hamisítatlan tej után vágyakozzatok*” (1Pt 2,2), melyhez a 81. zsolttár 2. verse kapcsolódik: „*Örvendezetek Istennek, a mi erősségünknek: ujjongjatok a Jákób Istenének!*”

A húsvétot követő második vasárnap a Jó pásztor vasárnap, a 33. zsolttár idézi: **Misericordias Domini** plena est terra... „...az Úr kegyelmével telve a föld. Az Úr szavára lettek az egek” (33,5b–6a) „*Örvendezetek ti igazak, az Úrban; a hívekhez illik a dicséret*” (33,1). A harmadik, **Jubilate** vasárnapjának kezdőéneke a 66. zsolttár 1–2. verse: *Jubilate Deo omnis terra, psallimum dicite nomini eius... „Örvendezz Istennek, ó te egész föld. Énekeljétek az ő nevének dicsőségét; dicsőítsétek az ő dicséretét! Mondjátok Istennek: Mily csudálatosak a te műveid: a te hatalmad nagy volta miatt hízelegnek néked ellenségeid”* (Zsolt 66,1a–3).

Számunkra talán a legérdekesebb a **Cantate** vasárnap, a húsvétot követő negyedik vasárnap kezdőéneke, a 98. zsolttár első két verse: *Cantate Domino canticum novum... „Énekeljétek az Úrnak új éneket, mert csodadolgokat cselekedett; megsegítette őt az ő jobbkeze és az ő szentséges karja... a népek előtt megjelentette az ő igazságát”* (Zsolt 98,1–2b). Az ötödik vasárnap a **Rogate**, amikor a 66. zsolttár szólal meg, a hatodik az **Exaudi**, mely a 27. zsolttár verseire épül: *Exaudi, Domine, vocem meam... „Halld meg, Uram, hangomat – hívlak... Helyetted mondja a szívem: Az én orcámat keressétek! A te orcádat keresem, ó Uram! Ne rejtőd el orcádat előlem”* (27,7a–8). „*Az Úr az én világosságom és üdvösségem: kitől féljek?*” (Zsolt 27,1a).

Az egyik legismertebb magyar reformátorunknak, a lelkész és tanító **Szegedi Kis István**nak (1505–1572) csupán egyetlen éneke került be énekeskönyvünkbe, ez pedig az első pünkösd, a 368. számú énekünk, a *Jövel Szentlélek Isten*. Szegedi már külföldön magába szívja a reformáció eszméit, Wittenbergben jár, ahol megismerkedik Luther és Melancthon nézeteivel. Tanulmányait igyekszik idehaza is kamatoztatni. Sztárai Mihály szenteli lelkésszé. Csanádon lesz lelkész és

Pünkösd énekeink

tanító. Hitéért, meggyőződéséért életében sok keserűség éri, meghurcolják, kínozzák. Gyula, Temesvár, Szolnok, Debrecen és végül Ráckeve fűződik az ő nevéhez, ahol megfáradva bár, de töretlen hittel és akarattal végzi szolgálatát. Énekének szövege egyszerű, visszafogott imádság, melyhez az eredetileg középkori dallam kitűnően igazodik. Az imádság doxológiával zárul. Szegedi Kis a pünkösd éneken kívül még négy gyülekezeti éneket írt megyarul.

A soron következő énekünk a 369. a *Jövel, Szentlélek Úr Isten, Lelkünknek vígassága*, **Batizi András** (1510 körül – 1546–52 között) éneke. Kassán mint református prédikátor, tanító, énekeszerző a gyülekezete számára több

leginkább egy kedves gyermekénekhez hasonlít. Az ismeretlen szövegszerző énekében a Szentlélekért könyörög, hogy az „*szívünket megújítsa, / És sebeinket gyógyítsa: / Bűnös életünket megjobbítsa. / Munkáinkat megszentelje, / Bennünk a hitet nevelje, / Útunkat hazánkba vezérelje. / Bölcsességre megtanítson, / Hogy ördög meg ne csalhasson...*”

Veni creator Spiritus, hangzik **Hrabanus Maurus** fuldai apát latin himnusza, melynek szövege és dallama közel ezeréves. **Luther** ezt a himnuszt kicsit átdolgozza, dallamát leegyszerűsíti, és így adja a népnek. Istennek hála, ez az énekkincs a mi énekeskönyvünkben is helyet kapott (a 373. dicséret, *Jövel, teremtő Szentlélek*). Himnusz jegyeit hordozza: versenként négy sorból, soronként nyolc szótagból és összesen nyolc versszakból áll. Érdekesebb, hogy ebben a pünkösd éneken a Szentlélek mint „teremtő” szerepel.

Bódis Tamásnak, a Magyarországi Református Egyház országos egyházzenei előadójának a *Református istentiszteleti énekkend-javaslat az év vasárnapjaira és ünnepeire* című gyűjteményéből tesszük közzé a pünkösdre javasolt énekek sorát.

Énekek pünkösdre

Fennálló énekek: a 111. számú zsolttár 1. és 2. verse (*Hálát adok, Uram, néked*), a 374. számú dicséret 1., 2. és 5. verse (*A pünkösdnek jeles napján*), és a 117. zsolttár (*Az Urat minden nemzetek*).

Főének: a 374. (*A pünkösdnek jeles napján*), a 373. (*Jövel, teremtő Szentlélek*), a 376. (*Ó, áldott Szentlélek*).

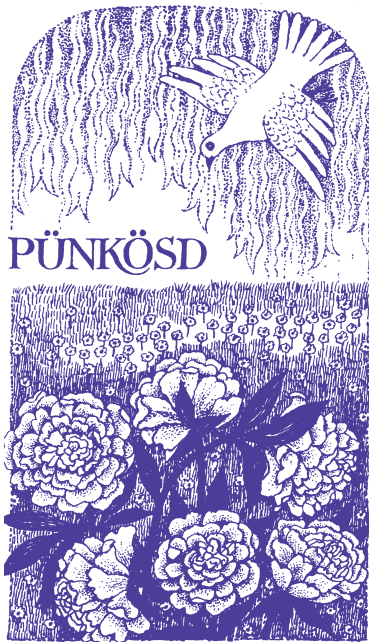
Ighirdetés előtt: a 370. dicséret 1. verse (*Jövel, Szentlélek Úr Isten*).

Ráfelelő, illetve úrvacsorára készítő ének: a 377. (*Szentlélek, végy körül bennünket*).

Az úrvacsora alatt az ünnepi énekek közül többek közt ajánlott: a 369. (*Jövel, Szentlélek Úr Isten, Lelkünknek vígassága*), a 372. (*Könyörögjünk az Istennek*), a 246. (*Adj, Úr Isten nekünk Szentlelket*), a 235. (*Hallgass meg minket*).

Záróének: a 376. (*Ó, áldott Szentlélek*), a 196. (*Mondjatok dicséretet*).

Süll Kinga

egyházi éneket is ír. Szegedi Kis Istvánhoz hasonlóan jár Wittenbergben, hogy a reformátori tanokat magába szívja, de később a kálvini irányzatra tér át. Ez a pünkösd éneke már megjelenik az 1560-ban kiadott Huszár Gál-féle kottás énekeskönyvben. Legszébben úgy hangzik, ha az első három sort, majd kétsoronként igyekszünk egybe-, egy lendülettel énekelni. **Csomasz Tóth Kálmán** szerint ez az ének „*az egész magyar énekköltésnek egyik legszebb darabja*”.

A következő, mindenki által ismert 370. dicséret (*Jövel, Szentlélek Úr Isten*) helyett inkább a 371. dicséretre (*Jézus Krisztus, egy Mesterünk*) hívnam fel a figyelmet, melynek dallama

Azzal a céllal fogtam ennek a sorozatnak a megírásához, hogy a magam módján erősítsem azok táborát, akik hisznek a nevelésben, akik azt vallják, hogy érzelmi biztonságot nyújt a kisgyermek számára, ha szülei következetesen fegyelmezik, irányítják őt. Zárásként ismét a tudatos életvitelre, ha úgy tetszik a családtervezésre szeretném irányítani a figyelmet.

Ez utóbbi alatt többnyire a gyermekek számának meghatározását és születésének az időpontját értjük, én most nem erre gondolok. (Ezzel kapcsolatban csak egy szomorú megjegyzés: elterjedt, sajnos korunkra jellemző szokás, hogy sokan az elkészült ház tervezett számú gyermekszobáihoz igazítják gyermekeik számát. Hol van már nagyszüleink Istenre hagyatkozása: ha adott Isten báránykát, ad hozzá legelőt is!)

A családi élet tervezésén a tudatosságot, a prioritások felállítását értem. Egy otthon nem lesz automatikusan „fészek-ké”. Ki kell bélelni szeretettel, figyelmességgel, türelemmel és sok-sok áldozattal (ez utóbbi alatt nem azt értem, hogy nagy áldozatok árán a szülők kemény plusz munkával keressék a pénzt, hogy minden családtag külön helyiségben nézhesse a saját szülőlkén a kedvenc valamilyét...). Ha egy gyermek számára biztosított a családi háttér, ha otthonról testileg és lelkileg jóllakottan lép ki a világba, akkor szívesen tér oda vissza, ahol otthonosan és szabadnak érzi magát, és nem akar „világgá menni”. Van olyan tudás, ismeretek, szokások (családi tradíciók és az ősök tisztelete!), amit csak a családban kaphat és élhet meg a gyermek, amit nem lehet áthárítani intézményekre, tanítókra és nevelőkre. A leghatásosabb nevelési módszer arra például, hogy a gyermek ne felejtse el anyák napján köszönteni az édesanyját, ha unokaként azt látja, hogy az édesanyja sem feledkezik el az édesanyjáról, vagyis a nagymamáról. Ha a családi legendáriumból nem vész ki a történet, hogy milyen volt, amikor a nagyfi volt kislány, és milyen volt a menyasszonyi ruhája, vagy hogy a megsárgult fényképek melyik ősnek az arcvonását őrzik, akkor ezek által érzelmileg gazdagszik a gyermek.

Már többször hivatkoztam Pálhegyi Ferenc pasztorálpszichológusra, most is ezt teszem. Ő a gyermekek egészséges fejlődésének legmegfelelőbb helyét ma is a családban jelöli meg. Megállapítja, hogy a mai kor nem kedvez ennek a szemléletnek, ennek ellenére mégis ez a helyes. Az intézményben neveltetett

„Reggel fogj a magvetéshez...” (X.) Tudatos „családtervezés”

gyermeket a tápoldatban nevelt növényhez hasonlítja, mely módszer csak bizonyos növényeknek felel meg. Pótmegoldásnak tartja. Jó, hogy vannak ezek az intézmények, mert vannak élethelyzetek, amikor kénytelenek a szülők igénybe venni. A torzulás talán ott áll be, mikor az lesz a természetes, hogy a hároméves gyermeket be kell(!) adni az óvodába. Maradhatna még otthon, de mintha sok szülő azt gondolná, ott jobb helyen van a kicsi, mintha mellette lenne.

Manapság mehet már úgy a gyermek iskolába, hogy előtte nem járt óvodába. Tudom, hogy ez sokkal több időt és energiát követel a szülőktől, hogy mindazt, ami az iskolaérettséghez tartozik, a gyermek az édesanyjától, édesapjától, testvérektől, nagyszülőktől – a családjától csipegetse fel. Remélem, nem érti senki félre, amit mondani szeretnék (még az óvónénik sem, akik szegények már a három év alattiakat is felveszik, nehogy az alacsony létszám miatt megszűnjön a munkahelyük...). Nem az óvoda ellen szólok, hanem a család mellett! Nem kérdőjelezem meg az óvodák fontosságát, mert vannak gyermekek, akik tényleg csak az intézményre számíthatnak. De ha megteheti az anyuka, hogy mellette nődjéljen a gyermeke, akkor talán nem kellene megfosztania ettől az élménytől sem magát, sem pedig a gyermekét. Hiszen olyan szép, amikor nyiladozik a kicsik értelme, amikor napról napra többet tudnak, ügyesebbek, s ezt tőlünk, a szülőktől tanulhatják meg, minket utánozva véghezvitik teendőiket, hogy az beépüljön a személyiségükbe, hogy formálja őket s olyanokká válhassanak, amilyenekké „vezettük” őket. Sajnos azonban ott tartunk, hogy arra a mamára néznek furcsállóan, akinek öt éves gyermeke még nem jár óvodába, „csak” otthon van...

Egy Svájcban élő barátnőm írta: „*Annak ellenére, hogy a gazdasági realitások itt sem kényeztetik el a nőket – negyvenévesen, két gyerekkel a diplomáim semmit sem érnek, ha túl sokáig kiesem a mókuserékből –, jó egy kicsit magunkkal foglalkozni, sütni, ráérni, dalolni, díszíteni a lakást. Ha dolgoznék, mindez lehetetlenné válna, úgyhogy egyáltalán nem igyekszem gyorsan visszajutni.*” Öt- és hét évesek a lányai, többdiplomás édesanyjáról van szó. Sokan azt mondhatják erre, hogy az más, mert ő Svájcban él, próbálna meg itt! Én nem hiszem, hogy ne tudná ő is még magasabbra helyezni az igényeit, s máris kevés lehetne a férj

keresete. De van fontossági sorrend az életükben. A párjával együtt tudják, hogy lányaik most igénylik őt, pár év múlva erre a fajta „háterszóra” már nem lesz szükség, de akkor majd lesz hova visszatérniük, lesz mire visszaemlékezniük, lesz mihez viszonyítaniuk a lányoknak.

A gyökereket pici gyermekkorban tudja valaki mélyre eresztetni. A gyökér pedig azért fontos, hogy majd ha kiröppen a „fióka”, bármilyen távolságból is képes legyen őt hazahúzni; meg azért is, hogy ne legyen idegenben sem gyökértelen. Ha megtapasztalja a kicsi, hogy ő fontosabb a szüleinek mindennél, hogy tárgyak és önző szempontok nem veszélyeztetik (mert normális esetben nem veszélyeztethetik) az ő pozícióját, akkor, ha majd felnőtt és fordul a kocka s a szülők kerülnek a segítségre szoruló helyzetébe, biztos nem fog előfordulni, hogy nyugdíjaspanzió fizetővendégeivé válnak az idős szülők, hanem bizton számíthatnak a gyermeki gondoskodásra.

Hiszem, hogy a nevelés érték, ami nem kopik el, ami fényessé teszi a felnővekvő gyermek jellemét. S ha vannak is helyzetek, amikor csüggedten áll a szülő és nem érti, hogy „mitől ilyen a gyermek” és hogy hova tűnt a nevelés hatása, azt gondolom, lehet bízni, hogy előjön az a kellő időben. Mint annak a kertben talált, harminc éve elveszett gyűrűnek a fénye, amit gazdája türelemmel megtisztított, és sok év után felragyogott a nemes anyag...

–kdl–

Törődjünk magunkkal!

Gyermekeinkből akarunk „személyiséget” nevelni – anélkül, hogy mi magunk felnevelődtünk volna. Neveletlen felnőttek – erőszakoskodva neveljük gyerekeinket. Hadd rugaszkodjak el egy kicsit: azt hiszem, nincs is gyereknevelés. Csak együttélés van, együtt élünk gyerekeinkkel, és nem azzal nevelünk, amit mondunk vagy követelünk, sokszor még csak nem is azzal, amit teszünk – hanem azzal, amilyenek vagyunk legtitkosabb vágyaink, a bennünk bujkáló és keveredő jó és rossz indulatok szerint. Ezt fogják fel, erre érzékenyek a gyerekek. Törődjünk hát magunkkal – így törődünk legjobban gyerekeinkkel is.
(Vekerdy Tamás)

Főtiszteletű Püspök Uram! Kedves Testvéreim! Kedves ünnepezt Püspök Uram, Tanártársam és kedves Barátom!

Az Úrnak jóvalta napjainkhoz napokat told – mondja egyik kedves énekünk (283.). Igen, a napokból hónapok, azokból meg évek lesznek, s amikor belőlük egy kerek szám összegyűlik, akkor kegyelettel megállunk, visszatekintünk a megtett évek sorára. Lehet, hogy megdöbbenve, magunkba szállva tudatosítjuk, hogy immáron mennyi is eltelt belőlük. Ilyenkor a hívő ember felállítja Isten iránti hálából a maga emlékezés kövét, mint annak idején tette volt Sámuel is Mísza és Sén között, s azt Eben-Háézernek nevezi el, mondván: „Mindeddig megsegített minket az Úr! (1Sám 7,12b).

Amikor ma egy lelkész ad Istennek hálát a megadott hetven évért, akkor – megint az előbb említett énekünk szavaival – mondja: *Bizony az Úr minket kedvellett, mert lelki adományi mellett megadta, ami nekünk kellett.* Nagy szükség volt rá – legyen ezért neki köszönet és hála!

Legyen neki hála az életért, a szeretetben, istenfélelemben minden szépre és jóra nevelő szülőkért, nagyszülőkért, testvérekért, tanítókért, tanárokkért, a szerető feleségért, gyermekekért, unokákkért, szolgatársakért, gyülekezetekért, kollégákért és az oktatott diákokért! Legyen neki hála azért, hogy adott elég erőt arra, hogy a lelkesítő teendők mellett tizenhogy éven át még az Andrásyak korszakának és betléri könyvtárát is feldolgoztad, közben pedig 1975-ben a prágai Károly Egyetemen művészettörténetből másoddiplomáztál, majd 1988-ban ugyancsak Prágában, a Comenius Evangélikus Teológiai Fakultáson doktoráltál.

Főtiszteletű Püspök Uram, kedves Barátom! Mára már az évek megszépítő távolába került a gyermekkori Laborc- és Latorca-part, az abarai templomtorony, amit egyedül csak Te tudtál kövel átdobni. A százméteres gyorsfutások egykor megtett ideje is végérvényesen az emlékek birodalmába került. Hol vannak már az abarai gyermekévek, a komáromi és prágai diákévek?! *Vagyon már csak emlékeztük.* Az emlékezet pedig már értékelni tudja azt, amit az ember Istentől kapott. Az ő kegyelme adott erőt az évek megélésére. Az ő kegyelme adott erőt a háború, a jogtalanság éveinek az elviselésére a negyvenes évek végén, a nemzeti hovartartozás és a lelkesítő hivatás vállalására, ami miatt állandó hátrányos megkülönböztetés, sokszor megaláztatás volt az osztályrész. Egészen a rendszerváltozásig nehéz volt lelkészként élni, egyházunkat és népünket szolgálni. Nehéz volt és mindig nehéz magyarként élni e tájon! A lelkésznek legnehezebb közlő nézni

ISTEN KEGYELME ADOTT ERŐT

Erdélyi Géza köszöntése 70. születésnapja alkalmából

népünk pusztulását, fogyását és főleg mássá válását. Látni azt, hogy a mi gyermekkorunkban még virágzó gyülekezeink a kitelepítések és az idegen eszmeiség erőszakos terjesztése következtében alig léteznek, sok helyütt már csak agónizálnak. Ezt nehéz egyszerű lelkészként is látni, de még nehezebb püspökként elviselni, amikor nemcsak egy gyülekezetért, hanem egész egyházunkért nyomja a vállat a felelősség. A legnehezebb: sokat temetni és keveset keresztelni.

Isten kegyelme viszont erőnk fölött adott erőt arra, hogy el tudjuk viselni a nehézségeket, a megpróbáltatásokat, hogy tudjunk dolgozni egyházunk és népünk javára. Egyházunkért, népünkért 1990 után lehetett szabadabban valamit tenni. Akkor az első legfontosabb teendő a katasztrofális lelkészhiány enyhítése volt. Ebbe kapcsolódott bele Te is már 1992-ben a prágai Károly Egyetem Evangélikus Teológiai Karán, ahol együtt tanítottunk.

Akkor harmincnégy év után találkoztunk újra, újraismerkedtünk, sőt, a žiškovi negyedben közösen béreltünk egy két-szobás lakást is. Hajnalokba nyúló beszélgetéseink hánytuk-vetettük, elemeztük egyházunk és népünk sorsát. Mit kellene tenni ebben az új helyzetben? Hogyan kellene felrázni az alvó lelkeket, a templomtól elszokott híveket? Hogyan kellene megértetni népünkkel, hogy egyedüli reményünk Isten, akiben bízunk eleitől fogva, és a templom, ahol eleink török és tatár elől menedéket, hitvalló ősünk megmaradást leltek. Ahol évszázadokon át zengett az ősi ének, kötöttek házasságot eleink, kereszteltettek és konfirmáltattak gyermekeink. Hogyan kellene felszámolni a közelebbi és távolabbi múlt vétkeit? Milyenek legyenek jövőnk lelkészeink, akik majd vigasztalják hitét és önazonosságát majdnem teljesen elvesztett népünket, elmondják neki, hogy vége nyomorúságának, mert bűnei megbocsáttattak...

Sokat vitatkoztunk, de jó volt tapasztalni a hasonló hozzáállást, a közös hangot, az azonos akaratot és félelmet. Mint ha az a harmincnégy év nem is lett volna – mert a gyökerek nagyon mélyre nyúlnak s közös talajból táplálkoznak.

Közben 1994-ben megnyílt Komáromban a Calvin J. Teológiai Akadémia, amelynek alapítása püspök elődöd, dr. Mikó Jenő nevéhez fűződik, akit az Úr már lassan három éve magához szólított. Gyülekezeti és prágai munkánk mellett

gondolkodás nélkül itt is vállaltuk az oktatást – ingyen és bérmentve tíz éven át. Miután 1996-ban Zsinatunk püspökké választott, mindent megtettél, megtettünk azért, hogy a Calvin J. Teológiai Akadémiát fenntartsuk, bővítsük, gyarapítsuk s akkreditált egyetemi karrá fejlesszük. Isten kegyelméből sikerült az intézet fenntartásához a legszükségesebbeket előteremteni, felépíteni és berendezni a teológiai könyvtárat, biztosítani az oktatókat. Ebben a munkában sokan segítettek, tanárok, lelkészek, adakozó gyülekezetek egyaránt – de azért sokan hátráltak is, belföldön is meg külföldön is.

A CJTA elismertetése, annak akkreditált egyetemi karrá válása még nehezebb volt. Évekig jártuk a különböző egyetemek rektorátusait, amelyeknek jól is jött volna egy teológiai kar, intézetünket – amely tulajdonképpen egy működő kar volt – talán szívesen be is fogadták volna, ha magyarul nem oktattunk volna. Ezt a „hiányosságunkat” viszont – Istennek legyen hála! – nem tudtuk kiküszöbölni. Ebből nyilvánvalóvá lett az is, hogy elismertetésünk belpolitikai kérdés.

Küzdelmünkben viszont szinte napon-ta megtapasztaltuk Isten kegyelmét és csodálatos vezetését. A segítség mindig akkor jött, amikor arra a legnagyobb szükség volt. Amikor a legnagyobb bajban voltunk, akkor jött el a várva várt pillanat, s nagyon örültünk annak, hogy teológiánk lett a Selye János Egyetem első magiszteri, majd doktori fokozatra akkreditált kara. Karunknak ma már több mint száz magiszteri oklevéllel rendelkező abszolvense van. Legyen ezért is Istennek hála!

Főtiszteletű Püspök Uram! Kedves Barátom! Én most mint e kar dékánja, amelynek Te kezdettől fogva tanszékvezetője vagy, megköszönöm neked oktatóink és diákjaink nevében a kar létrehozásához, fenntartásához és működéséhez való hozzájárulásodat.

Hetvenedik születésnapod alkalmából pedig kívánunk neked erőt, egészséget, sok örömet, boldogságot, és hogy még sok április 2-át élj meg! Kívánjuk, hogy sok öröme teljen családjában, munkájában és diákjaiban, s mondjuk mindnyájan a szoltár szavaival: *Megáldjon téged az Isten a Sionról kegyelmesen, ki teremtette az eget, a földet és mindeneket!* Ámen.

Cs. Molnár János

(Elhangzott 2007. április 14-én a rimaszombati református templomban.)

„Boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért...” (Mt 5,10a).

Ahogy Magyarországon, úgy a napjaink Erdélyében keletkezett megosztottság a kisebbségi magyarság körében is újból felszínre hozta a kérdést: folytathat-e közéleti tevékenységet az egyház? Vagy – ahogy egyesek sokkal pontatlanabban fogalmaznak – politizálhat-e az egyház?

Erre a kérdésre nemcsak jó vagy rossz választ lehet adni, hanem legitim vagy illegitim választ is. Ami a politikuskokat illeti, részükről csak egyfajta válasz lehet legitim: az, hogy igen. A demokrácia lényege, hogy minden közösség képviselheti a közéletben értérendjét és ebből következő értékeit. Képviseletük a nemzetek, a kisebbségek, a szakszervezetek, a környezetvédők, de még a bélyeggyűjtők is – hát hogyan tehetnék ezt az egyházak?

Ha valaki a politikusok részéről elvitatja az egyházaknak ezt a jogát, az nem az egyházzal áll szemben, hanem a demokráciával. Lehet kiváló ember, hatalmas filozófus, remek taktikus, csak egy valami nem lehet: demokrata.

Az egyházvezetőknek nincs ennyire megkötve a kezük. Részükről a válasz legitimitásának egyetlen mércéje van: az, hogy válaszuk mögött ott van-e a Szentlélek indíttatása vagy nincs. Ez olyan mérce, amely nem egzakt tudás, hanem csakis hit és lelkiismeret útján alkalmazható.

Én Erdélyi Géza püspök úrban (aki ifjúkoromtól – akkor még nem püspökként, hanem épphogy megtúrt, hitvalló felvidéki lelkészként és persze édesapám barátjaként – megtisztelt bizalmával) gyermekkorom óta olyan embert ismertem meg, aki kapcsán fel sem merül bennem, hogy lelkiismerete ne keresné minden lényeges kérdésben őszintén a Szentlélek mércéjét. Ezért egyáltalán nem közömbös számomra – s gondolom, az egész magyar reformátusság számára – az ő válasza az egyház és a közélet viszonyának kérdésére. Az a válasz, amely sok-sok állásfoglalásban, cselekedetében, ígérkedésében, de leginkább egész életútjában ragadható meg.

Egy lelkész életútjában, aki meghurcoltatást, üldöztetést, megaláztatást és akár püspökként a közösség határon inneni és túli politikai képviselőivel való ütközést is vállalta, ha valamiről az volt a meggyőződése, hogy a közösségnek szüksége van rá.

A hit az alapja a közéleti szerepvállalásnak Erdélyi Géza hetvenéves

Ebből az életútból az olvasható ki, hogy a közéletiség, amelynek tétje nem a politikai hatalom megragadása, még csak nem is a népszerűség kivívása, hanem a közösség megmaradásának alapkérdései, nemcsak joga, hanem kötelessége a hívő embernek és az egyháznak. Amikor a jogot – illegitim, de

**Németh Zsolt a köszöntőjét mondja.
(A. Kis Béla felvételei)**

valóságos módon – a politika egyes képviselői elvitatják vagy korlátozzák, a kötelesség akkor is kötelesség marad.

Nem csak magukat szocialistának vagy liberálisnak valló politikusok szokták elvitatni az egyház jogát a közéletben való részvételtől. Duray Miklós egy írásában kicsit karikírozva jegyzi meg, hogy a keresztyénségnek a

nemzeti többséghez tartozó tagjai hajlamosak azt mondani a nemzeti kisebbséghez tartozó hívőknek: legyen végre egységes a keresztyénség, ne legyenek köztünk nemzeti különbségek, és ennek érdekében ki-ki végezze a saját dolgát – ti imádkozzatok, mi politizálunk, mondják a kegyes nacionalisták.

Az ilyen jellegű üzenet világossá teszi: a hit a fundamentuma a nemzeti kisebbségben élő hívő közösség közéleti szerepvállalásának.

Géza bátyám, köszönjük, hogy hívő emberekként ezt tanulhatjuk meg életutadból: lelkeszi és püspöki szolgálatból egyaránt. Ezt a szellemet igyekeztél átadni híveidnek és tanítványaidnak, és bizton állíthatom: nem sikertelenül. Mára van a felvidéki fiatal magyar lelkészeknek egy olyan rétege, amely képes hiteles és korszerű keresztyén választ adni a közélet kérdéseire.

Nem nagyon lehet fontosabb kívánság születésnapodra, hogy ez a szellem, amelyet Te legnagyobb eleink nyomában testesítettél meg itt, a Felvidéken, a közeli és távoli jövőben is a felvidéki református egyház vezérfonalá maradjon.

Németh Zsolt

(Elhangzott 2007. április 14-én a rimaszombati református templomban.)

A képen balról jobbra: Horkay László kárpátaljai püspök, Molnár János dékán, Pap Géza kolozsvári püspök, Fazekas László püspökhelyettes és a jubiláns.

A pünkösdi példa

Az Úr Jézus mennybemenetele után a tanítványok „*valamennyien egy szívvel és egy lélekkel kitartóan vettek részt az imádkozásban*” (ApCsel 1,14a). Péter javaslatára rendezték soraikat, vagyis az áruló Júdás üresen maradt helyét betöltötték Mátyással, így ismét tizen-

Így jutottak el pünkösdhöz, amikor szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, és megteltek Isten Szentlelkével. Ekkor előállt közülük Péter apostol, és elmondta pünkösdi beszédét, ami mozgósító erővel hatott a hallgatóságra, és mintegy háromezren csatlakoztak a tanít-

ketten lettek. Mátyást azok közül választották ki sorsvetéssel, akik szintén szemtanúi voltak Jézus cselekedeteinek (ApCsel 1,21–22).

ványokhoz még aznap. Így alakult meg az első gyülekezet.

Nem kell nekem ahhoz gyülekezetbe, templomba járnom, hogy

keresztyén legyek – mondják sokan.

Az első gyülekezet példáján Isten azonban megmutatta, hogy mit vár el a benne bízó híveitől. Az első hívők ugyanis közösségben éltek, részt vettek a tanításban, együtt úrvacsoráztak és imádkoztak. Gondoskodtak a rászorulókról, mindenük közös volt, és naponta egy szívvel és egy lélekkel ott voltak a templomban (ApCsel 2,42–47). Hol van itt szó arról, hogy mindenki éljen magának, ne törődjön a többiekkel és egyedül, otthon élje meg a hitét?

Nem kell ahhoz a vizek partjára mennem, hogy jó horgász legyek. Lehet belőlem úgy is diplomás ember, ha nem tanulok. Megtanulhatok autót vezetni a szobában is. Képtelenség? Na ugye?!

–kdl–

Nyári tábor

A Firesz Duna Menti Területi Szervezete táborai

Fireszke gyermektábor (1.)

(6–13 évesek számára)

Időpont: július 9–14.

Helyszín: Bátorkeszi

Férőhely: 50 fő

Részvételi díj: 1350,- korona/fő

(A tábor díjában benne foglaltatik egy kirándulás a párkányi fürdőbe.)

Jelentkezni június 15-ig Czinke Zsoltnál lehet: Református Lelkészi Hivatal, 946 34 Bátorove Kosihy, Dolný rad 861; tel.: 035/77-97-338
e-mail: czinke@refteologia.sk

Fireszke gyermektábor (2.)

(6–13 évesek számára)

Időpont: július 16–21.

A többi információ megegyezik az 1. gyermektábornál közöltekkel.

Tinitábor

(13–16 évesek számára)

Időpont: július 23–28.

Helyszín: Csicsó

Férőhely: 50 fő

Részvételi díj: 1050,- korona/fő

Jelentkezni június 30-ig Süll Tamásnál és Édes Jánosnál lehet: Református Lelkészi Hivatal, 930 07 Kľúčovec; mobil: 0907/444-344 és

0907/115-909

e-mail: sullek@freemail.hu

IV. Gyermekkórústábor

(6–14 évesek számára)

Időpont: július 30. – augusztus 5.

Helyszín: Bátorkeszi

Férőhely: 50 fő

Részvételi díj: 1100,- korona/fő

Jelentkezni június 30-ig Süll Kingánál lehet: Református Lelkészi Hivatal, 930 07 Kľúčovec; mobil: 0915/737-801

e-mail: refzene@refzene.sk

Angol/német nyelvű gyermektábor

(10–14 évesek számára)

Időpont: augusztus 6–11.

Helyszín: Bátorkeszi

Férőhely: 50 fő

Részvételi díj: 1350,- korona/fő

(A tábor díjában benne foglaltatik egy kirándulás a párkányi fürdőbe.)

Jelentkezni június 30-ig Czinke Tímeánál lehet: Református Lelkészi Hivatal, 946 34 Bátorove Kosihy, Dolný rad 861; tel.: 035/77-97-338
e-mail: czinke@refteologia.sk

A rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium szeretettel hív minden diákot az idei nyári táborába. A korosztály nincs behatárolva, amit a csoportbontás tesz lehetővé. A tábor augusztus 21. és 26. közt lesz Kopárhegy (Krokava) üdülőközpontjában, ahova németországi fiatalokat is várunk.

A tábor hitéleti, nyelvi, hagyományörző és anyanyelvi jellegű lesz, a program keretében napi három angol/német nyelvórával, kézműves foglalkozásokkal. A tábor vendége Jónás próféta lesz.

Kérjük, hogy a jelentkezők **2007. június 15-ig** (ami egyben a jelentkezési határidő is) 1000,- korona előleget fizessenek be. Többgyermekes családból érkezőknek kedvezményt biztosítunk.

A Bodor István Pénzalap nonprofit szervezet a TMRG diákjait szociális helyzetűl függően 1000 koronáig terjedő támogatásban részesíti.

Jelentkezni lehet: vincze.arpad@reformata.sk, illetve a 0915/30-66-49-es telefonszámon.

Kérjük továbbá a gyülekezeteket, hogy a tőlük érkező gyermekek költségéhez szíveskedjenek hozzájárulni, ezzel is erősítve ifjúságunk és gyülekezezeink kapcsolatát, a gyülekezethez való kötődést! Gimnáziumunk a költségek fedezésének a lehető legnagyobb részét igyekszik pályázati úton biztosítani, a teljes költségterítésre azonban nincs módunk, ezért is fordulunk bizalommal egyházközségeinkhez.

A Zsinati Elnökség 31. üléséről

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Elnöksége a Rimaszombatban 2007. április 13-án megtartott 31. ülésén az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta a 29. és a 30. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette az előző ülés határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést. Úgy határozott, hogy ha egyházunk anyagi helyzete megengedi, az esperesi hivatalokat és a Zsinati Elnökség tagjait fel kell szerelni hordozható számítógépekkel.

– Tudomásul vette Nagy Ákos Róbertnek, a Gömői Református Egyházmege esperesének jelentését arról, hogy megbízta Pohóczky Béla serkei lelkipásztort a Szűtői Református Egyházköztségben levő szolgálatok végzésével és a lelkészi hivatal vezetésével.

– Egyházunk az idei év 39. hetében kívánna viszonzni a Diakoniches Werk látogatását. A látogatáson egyházunk részéről Fazekas László püspökhelyettes, Vincze Árpád zsinati tanácsos, Csík György tanyi lelkipásztor, Juraj Brecko tussai lelkipásztor, Géci Erika lucskai lelkipásztor, Anna Hisemová magyarizségi lelkipásztor és Varga László főgondnokhelyettes vesz részt.

– Tudomásul vette Fazekas László püspökhelyettesnek a 3. Európai Ökumenikus Találkozó előkészületeiről szóló jelentését.

– A GEKE berlini konferenciájára (2007. május 31. – június 3.) Erdélyi Pált, az Ökumenischer Studienkurs josefstali konferenciájára (május 7–16.) A. Kis Bé-

lát vagy Erdélyi Zoltánt, az Evangelische Diaspora e. V. Bad Hernalb-i konferenciájára (július 18–25.) Vincze Árpádot, Pólya Katalint és Tanító Pétert, a GAW 175. évi jubileumi ülésére (Lipcse, november 6.) és az AGDE lipcsei konferenciájára (november 7–8.) Fekete Vince főgondnokot, Fazekas László és Ján Semjan püspökhelyetteseket és Vincze Árpádot delegálja.

– Az Állami és Egyházi Kapcsolatok Intézete által a sátánista elemeket tartalmazó bűncselekményekről szóló konferenciára ifj. Demes Tibor hardicsai lelkipásztort delegálja.

– Kamatmentes kölcsön formájában megelőlegezi az Ipolysági Református Egyházköztség számára gyülekezeti központ építésére jóváhagyott GAW-támogatást. A megelőlegezett támogatás kifizetésére 2007 júliusában kerülhet sor.

– Jóváhagyta, hogy el kell készíteni a komáromi és a rimaszombati hivatal adminisztratív dolgozói munkaidejének besorolását, munkaköri leírását, a számítógép-használat és az adatkezelés rendjét.

– Az Ökumenikus Tanács Ifjúsági Bizottságába Győri Matild megyercsi lelkipásztort delegálja – azzal, hogy az ifjúsági bizottság tevékenységéről folyamatosan tájékoztatni köteles a Zsinati Irodát és a Fialat Reformátusok Szövetségét.

– A Zsinat elé terjeszti az 1/2005-ös számú, a lelkészi szolgálatról szóló törvény módosításának tervezetét, amely szerint egyházunk nem gördít akadályt a

nem egyházunk területén szolgáló lelkipásztorok elé abban, hogy egyházunkban abszolválják a második lelkészképesítő vizsgát.

– A Komáromi Református Egyházmege egyházfenntartói járulékok tárgyában kelt beadványát a Zsinati Tanács elé terjeszti.

– Egyházunk csatlakozik a Kárpát-medencei református egyházkerületek elnökségeinek a Magyarok Világszövetsége által kezdeményezett népszavazás kapcsán született nyilatkozatához. A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház az előző népszavazási kampány során szerzett keserves tapasztalatok alapján felelőtlennek tarja, ezért nem helyesli újabb népszavazás kiírását a kettős állampolgárság kérdésében. Ellenben támogatja és sürgeti a nevezett kérdés országgyűlési úton történő pozitív rendezését.

– Módosította a Zsinat 11. ülése kezdetének időpontját, mégpedig 2007. április 20-ára, péntek reggeli 9 órára.

– Felszólítja a Calvin J. Teológiai Akadémia igazgatóját, hogy 2007. május 30-ig készítse el és tárja a Zsinati Tanács elé a Calvin J. Teológiai Akadémia alapszabályának módosítását.

– Megbízta egyházunk püspökét, hogy tájékoztassa a Prágai Magyar Református Egyházközsége a Zsinati Elnökség azon szándékáról, hogy a nevezett gyülekezet részére biztosítja a szervezeti és anyagi hátteret.

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház 1/2007-es számú törvénye a lelkészi szolgálatról szóló 1/2005-ös számú törvény módosításáról

1. §

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház 1/2005-ös számú törvénye a lelkészi szolgálatról (a továbbiakban: lelkészi törvény) a 18. §-ban a (3) bekezdés után kiegészül a következő bekezdéssel:

„(4) I. lelkészképesítő vizsgára bocsátható az illetékes püspök hozzájárulásával Kárpát-medencei református egyház lelkészjelöltje is. Ebben az esetben segédlelkészi szolgálatra csak akkor rendelhető ki a segédlelkészi képesítést nyert személy, ha:

- az illetékes egyházkerület a segédlelkészi képesítést honosítja vagy elfogadja,
- az illetékes püspök a kirendeléshez hozzájárul.”

2. §

A lelkészi törvény 25. §-a (2) bekezdésében a „Segédlelkészi

szolgálatnak...” szavakkal kezdődő mondat kimarad.

3. §

A lelkészi törvény a 25. §-a után kiegészül a 25a §-sal, a következő szöveggel:

„(1) II. lelkészképesítő vizsgára bocsátható az illetékes püspök hozzájárulásával Kárpát-medencei református egyház segédlelkésze is, ha az I. lelkészképesítő vizsgát a Lelkészképesítő Bizottság előtt tette le, és ezt követően az illetékes egyházkerület kirendelése vagy hozzájárulása alapján segédlelkészi szolgálatban legalább 21 hónapot töltött.

(2) Az előző bekezdésben megnevezett esetben a megszerzett lelkészi képesítés csak az illetékes egyházkerület általi elismerés vagy honosítás és ezt követően a Lelkészképesítő Bizottság által történő honosítás után jogosít önálló lelkészi állásba való megválasztásra, más szolgálati megbízás esetén a 36. § rendelkezéseit kell alkalmazni.”

4. §

E törvény 2007. június 1-jén lép hatályba.

Idén ünnepli a Gustav-Adolf-Werk németországi protestáns segélyszervezet a megalapítása 175. évfordulóját. A legrégebb alapítású segélyszervezet a nevét II. Gusztáv Adolf svéd királyról (1594–1632) kapta, aki a harmincéves háborúban a protestáns oldalon harcolt. Szerepe az ellenreformációs törekvések idejében a protestantizmus fennmaradása szempontjából kiemelkedő volt.

II. Gusztáv Adolf 1611-ben, 17 évesen kerül trónra. Apja több feladatot is hátrahagy. Az egyik a Dániával rendezetlen dél-svéd Schonen tartomány kérdése, de rendezetlenek Oroszországgal és Finnországgal is a határkérdések, és fennáll a Vasa uralkodóház lengyel katolikus ágának trónigénye is. A vitás kérdéseket Dániával 1613-ban, Oroszországgal 1617-ben, Lengyelországgal 1629-ben sikerül rendezni.

Gusztáv Adolf gondolkodását áthatták a protestáns eszmék és hitelvek. Édesanyja a lutheránus vallású német Holstein hercegi családból származott, tanára pedig német egyetemeken tanult. A király huszonhat évesen beutazta Németországot, és utazása végén házasságot köt a brandenburgi fejedelem lányával, Mária Eleonórával (1599–1655). A lutheri teológia államról szóló tana – miszerint az államnak az a feladata, hogy törvényes keretek között rendezze az emberek együttélését, amit akár karddal is meg kell őrizni (az elnyomottak védelmében indított védekező háborút tehát megengedi) – befolyásolja uralkodási és politikai felfogását.

1623-ban tudatosítja a protestánsok üldözését és az ellenük indított háború jelentőségét. Ebben a harcban hiányolja a protestantizmus hitelveinek komolyan vételét, buzgalmát és bátorságát, nyilvános közbenjáró imát hirdet az üldözöttekért, akiknek menedéket biztosít, majd végezetül 1629-ben belép a háborúba. 1630-ban száll partra 12 500 fős hadseregével Usedom szigetén, Pomeránia partjainál.

1631-ben a Bärwaldében megkötött egyezményben II. Gusztáv Adolf biztosítja magának a katolikus Franciaország pénzbeli támogatását a II. Ferdinánd császár elleni háborúban. Miután a Katolikus Liga hadvezére, Tilly gróf lerombolta Magdeburgot, a szász fejedelemiség szövetséget köt II. Gusztáv

175 éves a Gustav-Adolf-Werk (I.)

A névadó II. Gusztáv Adolf svéd király

Adolfal. A Breitenfeld melletti csatában a svéd és szász csapatok hatalmas győzelmet aratnak a Katolikus Liga hadvezére, Tilly felett. II. Gusztáv Adolf mint „észak oroszlánja” Dél-Németország felé tör előre. Eljut Mainzig és Münchenig, és mindenhol ovációval fogadják seregét. Az elfoglalt területeken megszünteti a protestánsok jogfosztottságát.

Tizenhat hónappal a háborúba történt belépése után II. Gusztáv Adolf a protestáns oldal megerősödött. Az ellenreformáció szempontjából 1629-ben fennálló előnyös helyzetet már nem lehet visszaállítani. II. Gusztáv Adolfnak már a részeredményei is elégségesek voltak ahhoz, hogy a protestantizmus megmeneküljön és a reformáció öröksége fennmaradjon.

1632-ben a Lech melletti Rainnál a svéd király legyőzi Tilly hadseregét, aki a csatában szerzett sebesülésébe később belehal. A különleges felhatalmazással főparancsnokká kinevezett Wallenstein kiűzi a szászokat Csehországból, és arra kényszeríti

Gusztáv Adolfot, hogy hagyjon fel Bécs ellen indított támadásával és adja fel Nürnberg melletti erős táborát. A Lipcse közelében lévő Lützen melletti csatában a svédek győzelmet aratnak Wallenstein fölött, de a svéd király elesik a csatában. Katonai utódai Weimari Bernát és a svéd tábornokok. A politikai vezetést a svéd birodalmi kancellár, Oxenstierna veszi át.

A harmincéves háborút a vesztfáliai béke zárja le, melyet III. Ferdinánd német-római császár és a birodalmi rendek kötnek meg Svédországgal és Franciaországgal. A béke Franciaországnak Közép-Európában, Svédor-

szágnak pedig Észak-Európában biztosít nagyhatalmi helyzetet. A császár hatalma névlegessé vált a német birodalmi fejedelemségek felett. A vesztfáliai béke megerősítette az 1555-ös augsburgi vallásbékét, és annak rendelkezéseit kiterjesztette az evangélikusok mellett a reformátusokra is. A béke helyreállította a felekezeti állapotokat, és biztosította a kisebbségek szabad vallásgyakorlatát. II. Gusztáv Adolf király mindebben nagy szerepet játszott, és a Svéd Királyság 16. századi történelmének, külpolitikai eredményeinek meghatározó személyisége volt. A vesztfáliai békének Svédország megkapja Nyugat(Elő)-Pomerániát a nagyszabású stettini kikötővel, a mecklenburgi Wismar, Bréma és Verden püspökségeket.

A történészek sokat vitatták, hogy hatalmi törekvés volt-e II. Gusztáv Adolf fellépése a harmincéves háborúban, vagy hithősről beszélhetünk. Az utóbbi évtizedek történelmi kutatásai azt igazolják, hogy e két szempont elválasztása helyett a kettő egységes szemlélete a helytálló. „A protestáns hitelvek és a svéd hatalmi törekvések elválaszthatatlan egységet alkottak II. Gusztáv Adolf kegyességi és heroikus természetében” – írja Ernst Walter Zeeden.

Érdekesség, hogy II. Gusztáv Adolf és Bethlen Gábor sógori kapcsolatban álltak. Bethlen Gábor Habsburg-lányt szeretett volna feleségül venni, de visszautasították, és így fordult a Brandenburgi Hercegség felé, és feleségül vette az egyik brandenburgi lányt. Ebben a jelentős korban tudott Bethlen Gábor olyan államiságot és olyan erdélyi fejedelemséget kialakítani, amely messze földön híressé vált nemcsak pompájában, hanem kultúrájában, toleranciájában. Vallási toleranciája és egyéb rendeletei ma is példaértékűek a magyar politikai közélet számára.

E két, a 16. századot és a protestantizmus történelmét nemzetközi és magyar vonatkozásban is meghatározó személynek állított méltó emléket 2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia *Erdély aranykora, Észak Orosz-lánja* című kiállítása.

Vincze Árpád

Nyilatkozat az MVSZ által kezdeményezett népszavazásról

A Kárpát-medencei református egyházkerületek elnökségeinek egyöntetű véleménye szerint a Magyarok Világszövetségének ismételt népszavazási kezdeményezése nem szolgálja a határon túli magyar közösségek érdekeit. Felelőtlennek és lelkiismeretlennek tartjuk azt a kezdeményezést, amely újra oda-dobná ezt az érzékeny, stratégiai kérdést a jól ismert, végletekig megosztott magyar belpolitikai kommunikáció martalékaul.

A 2004. december 5-ei elutasítás következményeit nem lehet egy másik, hasonlóan érzelmi, alapvetően belpolitikai szavazással ellensúlyozni. A magyar belpolitikai életnek és kiemelten a jelenleg is kormányzó politikai erőknek a felelőssége, hogy a 2004-ben esett szégyenfortolt lemassák a nemzet lelkiismeretéről. Éppen ezért a Kárpát-medencei református egyházkerületek elnökségeinek megítélése szerint a kettős állampolgárság kérdésének rendezése a sikertelen 2004-es népszavazás után a mindenkori magyar Országgyűlés adóssága. Emlékeztetünk arra, hogy a Magyarországi Református Egyház Zsinata 2004-ben a Magyar Köztársaság Országgyűlésének részletes ajánlást adott át, mely szerint a kettős állampolgárság intézménye elmentmondások nélkül megoldható a magyar jogrend jelenlegi keretein belül.

A Kárpát-medencei református egyházkerületek elnökségei 2004-ben hangot adva az előkészítetlen kiírás feletti aggodalmuknak, minden rendelkezésére álló eszközzel a kettős állampolgárság elfogadását szorgalmazták. A kudarc óta eltelt években – többek között lelkészcsereprogramunkkal, melynek során magyarországi és határon túli lelkészek szolgálnak egymás közösségeiben – azon dolgozunk, hogy a december 5-ei megalázó, fájdalmas esemény itthon és a határon túli magyar közösségeknél a lehető legkisebb törést, a legkevesebb megbotránkoztatást okozza. E gyógyító és új távlatokat kereső munka kiemelkedő segítséget kapott Sólyom László köztársasági elnök úr március 15-ei erdélyi látogatásával, aki számára a világ legtermészetesebb dolga volt, hogy Kolozsvárott mondta el az egész magyarságnak szóló ünnepi beszédét. Ezért a felelős államfér-

fiúi kiállásért ezúton is szeretnénk kifejezni az összes kárpát-medencei református nevében köszönetünket.

2007. március 27.

Dr. Szabó István
püspök
Dunamelléki Református Egyházkerület

Dr. Nagy Sándor
főgondnok

Dr. Márkus Mihály
püspök
Dunántúli Református Egyházkerület

Kuti Csaba
főgondnok

Csomós József
püspök
Tiszáninneni Református Egyházkerület

Ábrám Tibor
főgondnok

Dr. Bölskei Gusztáv
püspök
Tiszántúli Református Egyházkerület

Dr. Virágh Pál
főgondnok

Dr. Erdélyi Géza
püspök
Szlovákiai Református Keresztyén Egyház

Fekete Vince
főgondnok

Dr. Pap Géza
püspök
Erdélyi Református Egyházkerület

Tonk István
főgondnok

Tőkés László
püspök
Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Kovács Zoltán
főgondnok

Zán Fábrián Sándor
püspök
Kárpátaljai Református Egyház

Nagy Béla
főgondnok

Csete-Szemesi István
püspök
Szerbiai Református Keresztyén Egyház

Hallgató Imre
főgondnok

Németh Géza Emlékkonferencia 2007

A budapesti Erdélyi Gyülekezet alapító lelkésze halála óta minden évben szervez emlékkonferenciát a születésének napját (június 1.) megelőző vagy követő hétvégén. Ezek a konferenciák minden évben egy-egy olyan témát járnak körül, melyek Németh Géza ropant gazdag életútjának valamelyik szakaszában fontos szerepet játszottak (hitvallás, erőszakmentes ellenzékiesség, különböző missziói tevékenységek, határon túli magyarság sorsa, költészet, képzőművészet stb.). Az előadók a téma kiváló szakértői, részben – de nem kizárólag – olyanok, akik személyes kapcsolatban is voltak vele.

A konferenciákat szervező Erdélyi Gyülekezet úgy döntött, hogy idén határon túli területen szervezi meg a konferenciát, ezzel hangsúlyozva a Németh Géza egész életét végigkísérő elkötele-

zettséget a határon túli magyarság iránt. Ehhez kapcsolódott Németh Géza fiainak azon döntése, hogy édesapjuk több mint ezerkötetes teológiai szakkönyvtárát a komáromi Református Teológiai Karnak ajándékozzák. Ezt kiegészítendő, az Erdélyi Gyülekezet a még Németh Géza által indított Károli Gáspár Teológiai és Missziológiai Intézet háromszáz kötetnyi teológiai művét ugyanerre a célra ajánlja föl.

A Szlovákiai Református Egyház pozitívan fogadta a megkeresést, és úgy döntött, hogy a teológiai fakultás könyvtárának olvasószobáját Németh Gézáról nevezi el. Így formálódott ki az idén kétnaposra tervezett, Komáromban tartandó Németh Géza Emlékkonferencia, melynek keretében sor kerül a könyvek ünnepélyes átadására és egy emléktábla elhelyezésére is.

A konferenciára június 1-jén és 2-án kerül sor. A hely szellemisége által is indítatva témája a *Misszió az egyház és a nemzet szolgálatában* lesz. A rendezvényen többek közt előadást tart **Erdélyi Géza** püspök, **Géresi Róbert** abaújszainai lelképásztor, **Vajda Péter** pozsonyi presbiter, **Erdős Eszter** magyarországi misszióvezető lelkész és **Orosz István** görög katolikus lelkész Kárpátaljáról.

A konferencia június 1-jén, péntek délután négy órakor veszi kezdetét a Selye János Egyetem konferenciatermében. A szombati program részét képezi a kilenc órától kezdődő olvasószoba-avatás és a könyvek átadása, tíz órától pedig istentiszteletre kerül sor a református templomban. A konferencia 11.10-től folytatódik ismét az egyetem konferenciatermében, majd 13.10-kor fejeződik be, amit még fakultatív városnézés követ.

Budapest Bizottságok ülése

Március 24-én a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata a missziói, szórványügyi és presbiteri bizottságai üléseztek Budapesten. Az ülésen részt vett dr. Erdélyi Géza püspök-elnök is.

Kedves színfoltja volt az ülésnek, amikor a kezdetén Erdélyi Gézát közelebbi jubileuma, 70. születésnapja alkalmából a Zsinat és az elnökség nevében dr. Kis Boáz, a bizottsági tagok és a jelenlévők nevében pedig Borza Zoltán köszöntötték, Isten gazdag áldását kérve további életére, szolgálataira.

Erdélyi Géza és Kis Boáz. (Fotó: –akb–)

Dr. Hegedűs Loránt ügyvezető elnök áhítata után dr. Erdélyi Géza elnök tartott beszámolót az elmúlt időszakról. Szólt a Kárpát-medencei egyházkerületek püspökeivel történt találkozásról, amikor is arra kérte őket, hogy találják meg újra a módot a közös munkára és segítség szervezetünket. A másik dolog, amiről szólt, az az MRETZS rossz anyagi helyzete. Ezzel kapcsolatban elmondta, hogy nemrég tárgyalást folytatott a magyar kormány illetékes hivatalában, ahol anyagi támogatást kért szervezetünk számára, amire ígéretet kapott. Így remény van rá, hogy augusztusban meg lehet majd tartani a Zsinatot, s hogy a ciklus végéig tehetik a dolgukat a bizottságok is.

A továbbiakban dr. Hegedűs Loránt ügyvezető elnök számolt be az MRETZS nevében végzett szolgálatairól. Hozzá hasonlóan a bizottsági elnökök is elmondták, hogy hol és mikor vettek részt olyan alkalmakon, ahol szervezetünk képviselésében jelentek meg és szólaltak fel.

–Bo–

Rimaszombat Egyházunk püspöke jubilált

Április 14-én hálaadó istentisztelet volt a rimaszombati református templomban abból az alkalomból, hogy Erdélyi Géza április 2-án betöltötte 70. életévét.

Az igehirdetés szolgálatát az *IMóz 13,18* alapján végző Bölskei Gusztáv tiszántúli püspök rámutatott: ritka ez az alkalom, inkább az a jellemző, hogy útnak indításkor, lelkészi beiktatáskor történik ilyen nagy egybesereglés. Hangsúlyozta, hogy a világnak megvannak a konfliktusai, de ezeket kezelni kell; s arra is rámutatott, mi minden szabdalta a Szlovákiában élő magyarságot.

A köszöntések során Tőkés László királyhágómelléki püspök szinte egy előadásba ágyazta be a jubilánst méltató szavait. Beszédében igazságtételért kiáltott, sürgette a múlttal való szembenézést, illetve a kisebbségi kérdés kapcsán érintette azt a sorsközösséget, amit a szlovákiai és a romániai magyarság úgy él meg, hogy még közös határa sincs... Erdélyi Gézát Krisztus hajóskapitányának nevezte, s azt kívánta neki, hogy a háborús viziken vezesse tovább egyházát, a gyülekezetet.

Fekete Vince főgondok szóban és családjával zenezással is köszöntötte a jubilánst. Molnár János dékán az ünnepelelt régi barátjaként személyes hangvételű köszöntőt tartott, melyben kiemelt helyet kapott a teológia akkreditálásáért kifejtett közös erőfeszítésük is.

Németh Zsolt, a Magyar Köztársaság Országgyűlése Külügyi és Határon Túli Magyarok Bizottságának elnöke beszédében jó arányban elegyítette a személyes jellegű és a közös ügyeinket taglaló

részeket. Tényként rögzítette, hogy ha a közösség érdeke úgy kívánta, Erdélyi Géza az ütközéseket is vállalta.

Az istentiszteleten a sok további, ökumenikus jellegűnek is mondható megnyilvánulás mellett (felszólalt František Tondra, a Szlovákiai Katolikus Püspöki Konferencia elnöke; Milan Krivda, a Nyugati Evangélikus Egyházkerület püspöke, Ján ortodox érsek stb.) felolvasták Orbán Viktor és Lévai Anikó köszöntőlevelét is.

Erdélyi Géza, Bölskei Gusztáv és Tőkés László. (A szerző felvétele)

Végül a jubiláns megköszönte, hogy sokan elfogadták a meghívást (magas szinten képviseltették magukat az egyes református egyházkerületek, a németországi Reformierter Bund is elküldte képviselőjét Ulrich Barnischke személyében stb.), majd két olyan ígére irányította a figyelmet, melyek meghatározóak voltak eddigi életében: „Elég neked az én kegyelmem...” (2Kor 12,9), és „...a ti munkátok nem hiabavaló az Urban” (1Kor 15,58).

Az istentisztelet a Himnusz elénekléssel ért véget, de az együttlélt szeretetvendégséggel folytatódott, ahol tovább folytatódott a köszöntések.

–akb–

A gellér-bogyai társégyszékházközség tagjai március 18-án az istentisztelet után nemzeti ünnepünk alkalmából megkoszorúzták azt az emlékoszlopot, amit az elmúlt év novemberében állítottak a templom mellett.

Egy ismerős lelkipásztor testvérünkél szolgált még 2005 tavaszán **Csiha Kálmán** püspök úr. Akkor kérdeztük meg, eljönne-e a mi térségünkbe is prédikálni. Szívesen vállalta, ám a válasza kissé meghökkentett bennünket: legelső szabad időpontként 2007 böjtjét jelölte meg. Hol van az még?! – gondoltuk akkor. Aztán bizony gyorsan eljött.

Bár az evangelizációs esték Berzétén lettek megrendezve, de (amint ez itt már hagyomány, hisz 2002-től évente kétszer vannak evangelizációs alkalmak a környék más-más gyülekezetében) a környékbeli kollégák is besegítettek a szervezésbe. Az érdeklődőket busz hozta és vitte, Pelsőctől Rozsnyóig minden faluba kitérőt téve. Sokan távolabbi gyülekezetekből is kíváncsiak voltak, reméljük,

Az evangelizátor és a helybeliek

Hanva

Megszakította munkáját a Zsinat

Április 20-án ebben a választási időszakban már tizenegyedszer ült össze egyházunk legfelső szerve a hanvai Diakóniai Központ épületében. Napirendjén egyebek mellett szerepelt a püspöki jelentés, az alkotmány értelmezése és módosítása és az új, az egyházi élet minden szintjére kiterjedő választási törvény tervezete is.

Az ülés kezdetén magyar nyelven **Fazekas László** püspökhelyettes tartott áhítatot az *ApCsel 2,42–47* alapján. Hangsúlyozta, hogy szorítsuk háttérbe érdekünket, s az az indulat legyen meg bennünk, ami Krisztusban megvolt, aki megalázta magát. Erre lehetőséget az újszövetségi hit teremt, amelyben a Lélek legyőzi az

Orémus Zoltán, Újlaky Ferenc, André János, Fülöp Sándor, Erdélyi Pál, Sallai Tibor és Molnár Elemér zsinati képviselők

emberi szív önzését. A szlovák nyelvű áhítatot **Ján Semjan** püspökhelyettes tartotta. A *Mt 26,6–13* alapján rámutatott, hogy az emberi szemek előtt cselekedeteink bármilyen nagyszerűek is, ténykedésünknek Jézus álláspontja és értékelése ad igazi jelentőséget.

A számbavétel (harmincöt zsinati képviselő volt jelen), a napirend és a 10. ülés jegyzőkönyvének elfogadása után a püspöki jelentés következett. **Erdélyi Géza** a 2006. év történéseit összegezte. Igei útmutatása az *IKor 15,58*-ra épült, közölte a múlt év statisztikai adatait, számba vette a közegyházi eseményeket, és érintette az állam és az egyházak viszonyát.

A lelkési hetvenéves korhatár betöltésével és a választási időszakokkal kapcsolatos paragrafusok értelmezése kapcsán a Zsinat megállapította, hogy a hat éves választási időszak csak komoly ok miatt rövidülhet, s a 70. életév betöltése

Berzété

Böjti evangelizáció

nem a híres lelkészre, hanem Isten szent Igéjére.

Március 28-án este volt az első evangelizáció, amelyre hozzávetőlegesen száz ember jött el, pár szék maradt csak üresen a helyi kultúrház nagytermében, amit az önkormányzat bocsátott rendelkezésünkre. Aztán, ahogy teltek a napok, úgy lettünk egyre többen. Az utolsó, szombati napon még egy presbiteri konferenciát is tartottunk, s többen a résztvevők közül a záró, esti alkalomra is maradtak. Hálás volt a szívünk, hogy bár a szomszéd községben épp folklórműsor és -verseny volt, mégsem látszott meg ez sem a hallgatóság létszámán, sem (ami még fontosabb) az est áldásos voltán.

Együtt tanultuk, majd zengtük: Az Úr csodásan működik. Igen, Ő valóban csodásan működött. Egy emberen, Csiha Kálmánon keresztül, aki a hitéért, Krisztusért minden körülmény között ki tudott, ki mert állni. Bár ezért börtönt kellett viselnie, s nem láthatta családját, növekvő kislányát. A hat év a börtönben nem volt könnyű számára, de Isten a csüggedések idején is mellette és lel-

készársai mellett állt. Megerősítette őket és őt, hogy újra és újra megújuló erővel, ma már teljesen ős fejfel tegye nagy szeretettel hitelessé Isten csodálatos munkáját, nagyszerű terveit. Mert tőle igazán hiteles a szó: Jézus nem hagy el, velünk van.

Csiha Kálmán nem nagyhangú, dörgedelmesen zengő ajkú prédikátor. A maga csendes, mosolygós, szeretetteljes szavával beszélt a Krisztus iránti szeretetről, a házasság szépségéről, a család és a nemzet fontosságáról, megtartó erejéről. Áldott alkalmak voltak...

Minden este lehetőség volt az Evangéliumi Kiadó által kiadott könyvek és modern, Istent dicsőítő hanghordozók vásárlására is. Persze, talán említeni sem kell, hogy a legtöbben Csiha Kálmán könyveiből vettek. A négy estén át tartó alkalmon valóban módunk volt felkészülni az előttünk álló ünnepre, hogy ne csak testben és testiekben várjuk Krisztus feltámadásának ünnepét, hanem lélekben melegegjen át a szívünk az utána való vágyakozásra.

–mhj–

nem minősül annak; ezért a korábban megválasztott személy a megbízatását a választási időszak végéig megtartja, de már nem választható semmilyen funkcióra. A 3/2005-ös számú, a Segélyalapról szóló törvény módosítása kapcsán a Zsinat megbízta a Zsinati Tanácsot, hogy gyűjtse be a javaslatokat, majd terjessze őket az őszi zsinati ülés elé.

A Zsinat módosította az 1/2005-ös számú lelkési törvényt (lapunk 11. oldalán közöljük – a szerk. megj.). A módosítás lényege, hogy egyházunk – bizonyos feltételek teljesülése esetén – lehetővé teszi az első és a második lelkészképesítő vizsga letételét azon Kárpát-medencei református teológusoknak, akik Komáromban szereztek lelkési oklevelet. A zsinati képviselők foglalkoztak a hatályos, 2002. évi egyházalkotmány több cikkelyének módosításával is. Megszavazták, hogy a Magyarbódi Református Egyházközség a Zempléni Református Egyházmegeye kötelékéből átkerüljön az Abaúj-tornai Református Egyházmegeybe.

A Zsinat hozzálatott az általános választási törvény tervezete megtárgyalásához is, de többek közt a felmerült koncepcionális kérdések miatt azzal szakította félbe ülését, hogy május 8-án folytatja a munkát.

–akb–

Egyházunk a számok tükrében

A zsinati ülésen elhangzott püspöki jelentésben megjelentek a 2006. évi statisztikai adatok is. Az egyházi statisztikák szerint tavaly 64 831 tagja volt egyházunknak, a választói névjegyzékekben 44 682 személy szerepelt. (Csak emlékeztetőül: a 2001. évi népszámlálás során közel 110 000 személy vallotta magát reformátusnak!)

Az istentiszteletek száma 25 450 volt (ebből 4950 szlovák nyelven zajlott). Lelkipásztoraink 803 keresztelei (ebből 85 felnőtt-keresztség), 316 esketési és 1338 temetési szertartást végeztek.

A konfirmáltak számáról nem rendelkezünk pontos adatokkal.

MOLNÁR LÁSZLÓNÉ (1935–2007)

A pelsőci gyülekezet gondnoka, Molnár Lászlóné Csapó Erzsébet három hónapig hordozta a betegség súlyos keresztjét. Folyó év márciusának 14. napján letette a földi élet terheit. Felöltözte ünnepelő ruháját, hogy amit itt elkezdett, folytassa odafent. Elindult Urunk és mennyei Atyánk örök beszédét hallgatni...

Aktív éveiben szerzett tapasztalatait nyugdíjasként is kamatoztatta. El lehet róla mondani, hogy nem ásta el talentumait. Intézte az egyházközség ügyeit a hivatalok útvesztőjében. Később elvállalta a gondnoki tisztséget is. Objektív tény, hogy a II. világháború utáni korszakban ő tette a legtöbbet gyülekezetünkért.

Szeretve tisztelt gondnokunk a szív embere volt, ezért zendült meg koporsója felett az a vigasztaló ige, mely szerint: „...jó dolog, hogy kegyelemmel erősítették meg a szív” (Zsid 13,9a).

Radácsy Károly

Mozgássérültek figyelmébe

A Tanyi Református Egyházközség eladásra kínál használt, de jó állapotban levő elektromos meghajtású, jobb oldali botkormány vezérlésű toló kocsi (új akkumulátorok szükségesek), valamint hagyományos toló kocsi elejére szerelhető, egykerekes kézi meghajtást. Az érdeklődők a **0908/560 380**-as telefonszámon kaphatnak felvilágosítást.

■ A Magyar Református Presbiteri Szövetség ez évi, egyben tisztújító közgyűlésén ismét Szabó Dánielt, a Tiszántúli Református Egyházkerület korábbi főgondnokát választották meg elnöknek.

■ A parlament elfogadta az egyházak regisztrációjáról szóló törvény módosítását, melynek értelmében májustól húsz ezer felnőtt tagra lesz szükségük azoknak az egyházaknak, amelyek szeretnék magukat bejegyeztetni. A még áprilisban 18.-ként hivatalosan bejegyzett egyik világvallás, a bahái vallás regisztrációjához még elégséges volt húsz ezer szimpatizáns aláírása.

■ Országos énekverseny lesz a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház szervezésében, mégpedig Szenczi Molnár Albert zoltárfordítása kiadásának 400. évfordulója alkalmából. Az országos énekverseny 2007. május 19.-én (szombaton) Komáromban, a Selye János Egyetem Református Teológiai Karán 10 órától kerül megrendezésre.

■ Április 15.-én a békéscsabai református templomban Erdélyi Pál vágfarkasdi lelkipásztor hirdette az Igét azon az istentiszteleten, amelyen megemlékeztek a felvidéki magyarok (köztük a vágfarkasdi gyülekezet sok tagja) 1947-es áttelepítéséről.

■ Április 22.-én lelkészbeiktatás volt Csicszerben. Molnár Zsoltot, a gyülekezet megválasztott lelkipásztorát Erdélyi Géza ünnepi istentiszteleten iktatta be hivatalába.

■ Rendhagyó ifjúsági zenés istentisztelet volt április 22.-én délután az apácaskállasi református templomban. Az alkalmon az egyéves fennállását ünneplő Húrvirág együttes és a helybeli kiségitő iskola pedagógusaiból álló énekkar dicsérte az Urat zenével és énekkel.

Adományok az árvaházra

Február és április között az alábbi adományok érkeztek a Perbenyikben felépítendő Jó Pásztor Háza javára:

Veskóci Református Leányegyházközség: 2000 korona, Névtelen adakozó (Dunaszerdahely): 500 korona, Kistoronyai Református Egyházközség: 2550 korona, Végső László (Kassa): 945 korona, Csomor Ida (Diósförgepatony): 500 korona.

Az adományokat hálás szívvel köszönjük, további adományokat szívesen fogadunk. Címünk: **Dobry Pastier Pribenik n. o., Kostolná 216/3, 076 51 Pribenik**. Számlaszámunk: **0552044933/0900, SLSP a. s. pob. Kráľovský Chlmec**.

Szabóné Kozár Éva

Iff. Ján Semjan lett az Ökumenikus Tanács elnöke

Március 28-án Nyitrán ülésezett a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa közgyűlése. A nyolc rendes tag egyház 39 küldöttje két éves időszakra megválasztotta az új elnökséget. Az ÖT elnöke Ján Semjan hernádcsányi lelkipásztor, egyházunk püspökhelyettese lett. Az alelnöki tisztséget Tomáš Kriška baptista egyházelnök tölti be.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

Május 13-án 19 órakor a Világosság című egyházi műsor evangélikus félórával jelentkezik. Miroslav Maťo, a rozsnói magyar gyülekezet lelkipásztora Ábrahám elhívásáról és Isten iránti engedelmességéről szól elmélkedésében. A műsorban megszólal Badin Ádám presbiter, akivel a gyülekezetéről beszélgetünk.

Június 3-án 19 órától a Világosság református félórájában Kiss Miklós országos ifjúsági lelkipásztor Ábrahám egyiptomi tartózkodásáról szól a hallgatókhoz.

Június 10-én 19 órakor a Világosságban Szabóné Kozár Éva perbenyiki lelkipásztor elmélkedésének témája: Lót különváltik Ábrahámától.

Ismétlés: másnap (hétfőn) 19 órakor.

Frekvenciák:
Nyugat-Szlovákia – 1098 kHz
Besztercebánya – 1065 kHz
Rimaszombat – 567 kHz
Eperjes – 702 kHz

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.
Előfizetési díj: egy évre 120 korona.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386

E-mail: **akisbela@ba.telecom.sk**

Telefon: **031/55 90 141** (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely
ISSN: 1335-7298

Regisztrációs szám: SÚTI 15/6